

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

KROJ

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 2

V Celovcu, dne 10. januarja 1951

Cena 55 grošev

Ob grobu

Zadnji petek se je na Dunaju ob grobu poslovila od pokojnega državnega prezidenta ogromna množica najvišjih predstavnikov držav, oblasti in predstavnikov naroda.

Z dr. Karlom Rennerjem so položili v grob moža, sicer starega po letih, vendar ne zastarelega; položili so v grob moža socialista, ki pa svojega socializma ni izbiral iz knjig socialističnih prvakov, marveč iz vsakdanjega, praktičnega življenja.

Z Rennerjem je legel v grob demokrat, kateremu demokracija ni bila le prazna beseda, marveč ona oblika političnega in javnega življenja, za katero je bilo in je vredno doprinašati žrtve.

Avstrijska notranja politika je nedvomno izgubila močan steber svoje ustaljenosti, ker je za Seitzem in Bauerjem sedaj zadnji močni pristaš socializma iz časov monarhije in prve republike ter začetnik druge republike legel v grob.

Pa tudi avstrijska zunanja politika bo dr. Rennerja in njegovo veliko politično izkušnjo hudo pogrešila. Ravno tu, v zunanji politiki, pa leži v veliki meri ključ do notranje politike. Mirno presojanje političnega položaja, tesni osebni stiki, ki so segali daleč preko državnih mej, so dajali pokojnemu prezidentu tisto politično odločilno vlogo, ki jo je v avstrijski politiki imel, čeprav državna ustava ne pišeča državnemu prezidentu mnogo možnosti, da posega neposredno v razvoj politike. Le redko se je pripetilo, da so se posamezne stranke zaganjale v državnega predsednika, vse ga je cenilo kot nespornega predstavnika države.

Tudi Slovenci smemo ugotoviti, da smo z Rennerjem zgubili moža, ki je z velikim razumevanjem spoznal narodnostne probleme in v njih videl stvarnost, ki bo tudi še naprej močno vplivala na razvoj v Srednji Evropi, kakor je ta stvarnost tudi že močno preoblikovala v zadnjih petdesetih letih ta del našega kontinenta. Kljub vsem svetovno nazornim razlikam moramo priznati, da je bil dr. Karl Renner mož evropskega formata, kakor jih je v Avstriji danes žal le premalo.

KOMUNISTI V JUŽNI KOREJI

Ko so zavzele komunistične severnokorejske in kitajske čete Seoul, glavno mesto Južne Koreje, prodirajo naprej proti jugu, kamor se čete Združenih narodov v redu umikajo. Pri tem so izpraznile te čete mesta Hongčon, Wonju, Suwon in Osan, ter se umikajo proti mestu Taejon. Komunistične čete so približno 50 km južno od 38. vsporednika.

Ameriške izgube znašajo od začetka bojev na Koreji do konca leta 40.176 mož. Od tega števila je 6761 mrtvih, 27.977 ranjenih in 6148 pogrešanih.

Po angleških poročilih je prispelo ta teden na korejsko bojišče z letali iz Velike Britanije nadaljnjih 1000 dobro opremljenih vojakov.

Šef generalnega štaba južnokorejske vojske, general Kwan, je izrazil željo, naj bi prišle na pomoč Južni Koreji nacionalne kitajske čete, ki so sedaj pod poveljstvom maršala Čang-Kaj-Šeka na Formozi. Moč te vojske cenijo na 600.000 mož, ki so dobro opremljeni in izvežbani predvsem tudi za bojevanje na goratem ozemlju, kakor je v Južni Koreji.

Popolna mobilizacija v Ameriki

Te dni se je sestal v Združenih državah novoizvoljeni ameriški kongres, to je poslanska zbornica in senat. Kongresu je poslal predsednik Truman svojo novoletno poslanico, ki je značilna po svoji vsebini, ker vsebuje program predsednika Trumana proti ogrožanju svobodnega sveta po Sovjetski zvezi. Ta program obsega v glavnem tri točke: gospodarsko pomoč svobodnemu svetu, vojaško pomoč državam Atlantske zveze in podporo državam članicam Organizacije združenih narodov pri mirnem reševanju mednarodnih sporov.

Predsednik Truman zahteva zakonske ukrepe, ki naj bi omogočili povečanje proizvodnje in stalnost cen, plač in najemnin ter izboljšanje odnosov med delojemalci in delodajalci. Vse to naj bi zagotovilo nemoteno proizvod-

njo v tej „uri velike nevarnosti“ zlasti v oboroževalni industriji.

Nadalje pravi predsednik Truman v svoji poslanici kongresu: „Ako si osvobje Sovjetska zveza Evropo, ameriška vojska ne bi bila več kos vojnim silam Sovjetske zveze, ki bi nato vsilila svoje zahteve vsemu svetu in tudi Ameriki, ne da bi morala biti z njo v vojnem stanju. Zato morajo Združene države preprečiti, da jih Sovjetska zveza izolira in da „požre njihove zaveznike“.

Da prepreči omenjeno nevarnost mora vlada Združenih držav po potrebi odrediti tudi popolno mobilizacijo vseh sil. Kljub temu pa ne bodo prenehale Združene države delati na mirni ureditvi vseh mednarodnih sporov in bodo zato podpirale vse države, ki so vložene v Organizaciji združenih narodov.

Eisenhower v Evropi

Novoimenovani vrhovni poveljnik vojnih sil držav Atlantske zveze v Evropi, general Dwight Eisenhower, je prispel v Pariz. Pred svojim odhodom iz Amerike je izjavil: „Če bodo vse države Atlantske zveze podvzele vse, kar je v njihovi moči, na osnovi enakih žrtev za vse, bosta mir in varnost zagotovljena.“

V Parizu se je mednarodni poveljnik, general Eisenhower, razgovarjal s francoskim vojnim ministrom in v vrhovnim poveljnikom zapadnoevropske zveze, feldmaršalom Montgomeryjem. Po teh razgovorih je v posebni izjavi

izrazil general Eisenhower svoje pričanje, da ne more nikaka sila od zunaj obvarovati Evrope pred napadom. Zato mora vsaka država, ki je članica Atlantske zveze k obrambi Evrope čim več prispevati. Kljub temu pa mora biti naša naloga delati za mir in ne ščuvati na vojno.

Iz Pariza je odpotoval general Eisenhower na razgovore z vojaškimi strokovnjaki v Bruselj, Den Haag, Kopenhagen, Oslo in London. Po razgovoru s šefom britanskega generalnega štaba, feldmaršalom Slim-om, bo odpotoval general Eisenhower v Kanado.

Britanski dominioni se posvetujejo

Ministrski predsedniki držav britanskega commonweatha, ki so zbrani v Londonu na svoji redni vsakoletni skupščini, so se zedinili glede vprašanja Daljnega Vzoda. Pri tem so ministrski predsedniki ugotovili, da predstavlja Vzhodna Azija bistveno žarišče nevarnosti.

Istočasno so ministrski predsedniki

britanskih dominionov in Velike Britanije tudi ugotovili, da bi v slučaju tretje svetovne vojne bila večjega pomena Evropa kakor pa Azija.

PORTUGALSKA — USA

Vladi Združenih držav in Portugalska sta podpisali medsebojno obrambno pogodbo.

† Valentin Vertič

Zopet se je poslovil od nas rojak, ki je zapustil v kulturnem in političnem življenju neizbrisne sledove.

Valentin Vertič je bil in ostane kos Borovelj, kos vsega Roža. Skozi desetletja je stal v ospredju političnega in kulturnega življenja; bil je član raznih centralnih odborov. Njegova resna in trezna beseda je odtehtala marsikateri govor. Kot član občinskega odbora in občinskega sveta v Borovljah je pokazal Vertič globoko poznanje vseh občinskih vprašanj in njegov svet in nasvet so upoštevale tudi druge stranke.

Marljiv kakor mravlja tudi v svojem poklicu ni nikdar zaostajal, čeprav se je v polni meri in v čutu soodgovornosti posvečal vprašanjem javnega življenja. On je dokazal s svojim delom, da je oboje združljivo. Dolga leta je vodil prosvetno društvo v Borovljah in bil odličen in vnet pevec.

Tako odličnemu možu in Slovencu seve tudi v času nasilja ni mogla ostati prihranjena usoda izseljenca. Vendar je Vertič tudi v taborišču postavil svojega moža. On je bodril, tolažil, dajal novih pobud, čeprav je sam težko nosil breme tujine, iztrgan iz svojega ljubkega doma v Dolih, ki je bil sad njegovih pridnih rok, sad njegovega numornega dela. Ko smo se srečali v taborišču, je žarela iz njega in vsake njegove besede globoka vera v končno zmago pravice.

Vertiču, njegovemu delu, njemu kot človeku, njemu kot Slovencu se danes klanjamo vsi Slovenci in prevzemamo od njega obveznost, da bomo po njegovem vzgledu z isto nesebičnostjo nosili vse delo in breme, ki ga tirja od nas vseh čas in položaj.

Slava njegovemu spominu.

DAMSKE

gacnitve za zimski čas

Šrajce, hlačke, lepih prilagojenih oblik in najboljše kakovosti samo

S 40.50

Grüner

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

V K R A T K E M

Zadnji teden so veliki snežni zameti in plazovi zapirali ceste in železniške proge v zapadnem delu Koroške in ovirali promet. Tudi nekaj smrtnih žrtev je bilo pri tem.

Kakor smo že poročali, so se zapadne države zedinile, da poverijo vrhovno poveljstvo „Zapadne armade“ ameriškemu generalu Eisenhowerju. Sedaj je tudi že Italija imenovala svojega zastopnika pri tem vrhovnem vojaškem poveljstvu in sicer generala Fattini-ja. Italija bo stavila tej skupni evropski armadi na razpolago tri divizije. Sedaj razpolaga Italija s petimi divizijami, ki so moderno opremljene.

Višji železniški revident Brim je s svojo odločnostjo preprečil železniško nesrečo. Skočil je na lokomotivo, ki je bila brez vodje, v najhujšem diru in jo ustavil ter tako preprečil, da bi trčila v drug vlak.

Avstrijski pristojni krogi zagotavljajo, da v Avstriji to zimo ni pričakovati težav v preskrbi s premogom, ker so zaloge tako pri železnicah kakor tudi za zasebno kurjavo zadostne. Medtem pa v Angliji že govorijo in pišejo o velikih težavah v preskrbi s premogom za industrijo. Ministrski predsednik Attlee je pozval rudarje oziroma njihove zastopnike, da podaljšajo svoje delo v tednu od pet na šest in pol dni in končno zopet na šest dni.

Francoska vlada odpušča komuniste in njih privrčence iz državnih služb. Lani aprila so odpustili svetovno znane raziskovalca atomske energije, prof. Joliot-Curie, sedaj pa so odslovili tudi njegovo ženo.

Na Koreji je na milijone beguncev-brezdomcev po vsej deželi v polnem begu. Huda zima zahteva predvsem v vrstah dojenčkov in starčkov velike življenjske žrtve.

V Beljaku je bila v zadnjem času vrsta vlomov v izložbe, vsi vloni so bili zvezani tudi z večjimi tatvinami. Tako so zlikovci vlonili v trgovino Scharshön in Moser ter odnesli blaga za vrednost 25.000 šilingov.

Od 20. do 27. decembra so v celovškem poštnem okolišu odpravili skoraj poldrugi milijon pisem in tiskovin, pol milijona razglednic in nad 5000 paketov. Ne smemo se čuditi, če je v tej zvezi včasih tudi naš list prišel za dan ali dva prepozno v roke naročnikov. Taka poročila smo v zadnjem času ponovno dobili.

NEPALSKI KRALJ SE VRNE

Ministrski predsednik himalajske države Nepal je poslal kralju te države, Tribhuvana, vabilo, naj se vrne iz Indije, kamor je zbežal, nazaj v Nepal, da vprevzame spet vladarske posle. Nadalje je ministrski predsednik sporočil, da je pripravljen sestaviti vlado 14 ministrov ter da je nadalje pripravljen sklicati ustavodajno skupščino, da bi tako ugodil željam nepalskega prebivalstva.

Ministrski predsednik, ki je doslej diktatorsko vlada v Nepal, je tudi izjavil, da bo izdana obsirna amnestija za politične pripornike. S tem je zaključen spor v Nepal med kraljem in vsemogočnim ministrskim predsednikom. Na pomirjenje pa je gotovo v precejšnji meri vplivala indijska vlada, ker se je bala, da ne bi spora izrabili komunisti.

POSOJILO IZRAELA

Izraelska vlada namerava najeti v Združenih državah posojilo za izvedbo triletnega gospodarskega načrta v višini 500 milijonov dolarjev.

Politični teden

Prvi politični teden leta 1951 je pač tak, da nosi v sebi kali boleznin in nevarnosti iz preteklega leta pa seveda tudi vsa še neizpolnjena upanja in želje.

Na korejskih bojnih poljanah so silvestrovali v krvi, mrazu, bedi in obupu. Čeprav nimamo s Korejo nič skupnega, so tudi naši prazniki minili v nič kaj pravem razpoloženju. Bojazn, da bi se bog vojne tudi naš spomnil, je metala sence na božične dneve miru in vedrega prehoda v novo leto.

Na Koreji se umik UNO čet nadaljuje

Mesto za mestom izpraznjujejo, deloma po ogorčenih bojih, deloma tako, da „s sovražnikom ni bilo stika“. Poslednja poročila iz Mac Arthurjevega glavnega stana, ki o tem govore, pa vzbujajo v zapadni javnosti vse mogoče domneve. Nekateri časopisi pišejo o „navalu množic na množico orožja“, s čemer hočejo reči, da velikanske armade kitajskih vojakov napadajo z vsemi najmodernejšimi orožji opremljene maloštevilne čete UNO. Iz tega dejstva pa drugi spet ne morejo razumeti, zakaj se ameriške čete tako naglo umikajo, saj je s prvovrstnimi tanki, letali, izborna artiljerijo in popolno motorizacijo mogoče nuditi uspešen odpor tudi številčno daleč nadmočnemu nasprotniku.

Naj bo že kakor hoče. Upanja, da se bo komunistična ofenziva ustavila na 38. vzporedniku, se niso uresničila. Kitajske armade so se tam mudile sicer precej dni, kar najbrž ni bilo zgolj slučajno, toda politiki niso našli rešitve v obliki sporazuma in tako ima sedaj besedo spet orožje. V Lace Success z delegacijo Kitajske ni prišlo do sporazuma in tudi korejska komisija UNO je podala poročilo, v katerem pravi pač samo to, da posredovanje ni uspelo.

Vojaška poročila iz korejskih bojišč pravijo, da je položaj nepregleden in le po imenih mest, ki so jih zasedle komunistične čete, si je mogoče predstaviti, kje približno tečejo fronte. Glavno mesto južne Koreje, Soeul, so zasedle kitajske čete, ameriško letalstvo ga je skoraj izravnalo z zemljo. In Soeul je štel več kot milijon prebivalcev.

Ameriške čete se umikajo in puščajo za seboj „požgano zemljo“

Njihova popolna premoč v zraku jim dovoljuje, da polagaj takoimenovane „bombne preproge“ na sovražnikove vojaške kolone in kraje, ki jih te zasedajo. Za njimi ne ostaja ničesar, vendar Kitajci kljub velikim človeškim izgubam neprestano napadajo in napredujejo. Ameriški glavni stan pa ceni svoje lastne izgube na 40.000 mrtvih, pogrešanih in ranjenih. Ameriško letalstvo vrši velikanske naloge s tem, da prevažajo begunce na sosednje otoke. Kljub temu pa vlada v vsej deželi kaos. Sto in stotisoči beguncev se pomikajo proti jugu in vsa pota so zamašena. Vlada hud mraz in lakota. Denar nima nobene veljave, ker ničesar ni, kar bi kupil. Materam zmrzujejo otroci. Mrtvi leže ob cestah, mimo pa se pomikajo živi in napol živi.

Medtem ko konca korejske tragedije ni še mogoče predvideti, je ves svet v mrzličnem pričakovanju bodočega razvoja.

Amerika se vnaprej oborožuje

Sploh so dogodki na Koreji povzročili, da je vsa ameriška javnost v veliki politični nervozni. Opozicijska republikanska stranka, ki je na zadnjih volitvah mnogo pridobila in skoraj dosegla Trumanovo demokratsko stranko, napada predsednika radi trenutnega poloma na Koreji. Nekateri listi zahtevajo, naj bi s pomočjo Čang-Kaj-Šeka pričeli v južni Kitajski z drugo fronto. Razsodnejši pa dvomijo, da bi pol milijona njegovih vojakov moglo uspešno ogroziti Mao-Tse-Tungov položaj. Saj je Čang-Kaj-Šek svoječasno razpolagal s skoraj 3 milijonsko armado, pa je bil poražen. Invazija v južni Kitajski bi poleg tega, če bi jo Amerikanci hoteli uspešno podpreti, zahtevala poseg vse ameriške vojaške in gospodarske moči. In uspeh je kljub

temu dvomljiv. In kako bi bilo potem z Evropo?

Sicer s Kitajsko še niso vsa vrata zaprta. To potruje tudi Trumanova izjava,

da Amerikanci ne nameravajo odvreči bomb na Kitajsko

Kar se zapadne Evrope tiče, si Amerikanci slejkoprej prizadevajo, da bi jo čim prej oborožili. Za vrhovnega poveljnika oboroženih sil Atlantske zveze je bil imenovan general Eisenhower. Ta je imenovanje sprejel in je že v Evropi. V nedeljo je dospel v Pariz in pričel takoj z vojaškimi osebnostmi razgovore o vprašanjih skupne zapadne-evropske armade. Za Parizom namerava obiskati še vse druge prestolnice držav Atlantske zveze in doseči podlago za bodočo armado, katere poveljstvo je prevzel. Kar se udeležbe Nemcev tiče, ni še nič določenega. Francoski minister Jules Moch je spet povdaril, da Francija ne bo pristala na nemške generalne štabe in divizije, temveč zgolj na posamezne nemške vojaške enote, ki naj bodo vključene v skupno armado. Moch je nadalje povdaril pomen nove evropske armade. Nujno je potrebna z ozirom na okrog 200 divizij, ki stoje v vzhodni Evropi. Francija sama pa ima trenutno samo tri divizije pod orožjem.

Južna in jugovzhodna Evropa se tudi oborožujeta

Portugalska je sklenila pogodbo z Anglijo, po kateri bo poleg gospodarskih izmenjav prejela tudi orožje. V Španijo je prišel prvi ameriški poslanik po vojni. Tudi ta ima najbrž svojo nalogo, čeprav je Truman izjavil, da to še ne pomeni, da je Amerika s Španijo v pravih diplomatskih odnošajih.

Italija postavlja na noge svojih 11 divizij. Po časopisju se oglašajo stari

italijanski generali in tarnajo, da je oborožitev dosedanjih divizij povsem nezadostna in zastarela. Obenem govorijo tudi o varnosti vzhodne meje. Trenutno najbolje oborožena država v Evropi pa je Jugoslavija. Tako maršal Tito kot njegov vojni minister sta v svojih govorih za Novo leto naglasila razloge, ki narekujejo vladi, da pospešuje svojo oborožitev. V Jugoslavijo so prispelle nadalje že prve ladje z ameriški živili za jugoslovansko prebivalstvo, kakor je predvidevalo zadnje ameriško posojilo Jugoslaviji. Nadaljne pošiljke so na poti.

V Bruslju zaseda „Evropska svet“

pod predsedstvom bivšega belgijskega ministrskega predsednika, Paul Henry Spaaka. Razpravljajo o zakonskem osnutku za to ustanovo, kakršnega je izdelal neki angleški laburistični poslanec.

Skoraj najpomembnejši dogodek preteklega tedna pa je

posvetovanje držav britanskega imperija v Londonu

Ta sestanek je bil nedvomno zelo potreben spričo nevarnega svetovno-političnega položaja. Poleg tega so zadnji meseci pokazali, da obstojajo v stališčih posameznih dominionov do važnih sodobnih vprašanj precejšnje razlike, predvsem kar se tiče Daljnega Vzhoda. Če bi govorili o levem krilu v britanski skupnosti dominionov, bi bila Indija, ki več ali manj odkrito svari pred vsakim sovražnim dejanjem napram Kitajski. Desno krilo pa predstavlja potem Kanada, ki zagovarja ameriško nepopustljivo stališče. **Vojaški položaj v Indokini se je obrnil**

Tam je Francozom uspela protiofenziva in poročajo, da bodo večje predele te svoje kolonije očistili Ho-Ci-Minhovih upornikov.

Zakon o pomoči Jugoslaviji

Predsednik Truman je 29. decembra 1950 podpisal v ameriškem kongresu sprejeti zakonski osnutek, ki dovoljuje 38 milijonov dolarjev za nadaljno gospodarsko pomoč po suši prizadeti Jugoslaviji. To pomoč je predsednik zahteval od kongresa pred mesecem dni.

V svoji končni obliki predstavlja zakon sporazum med obema oblikama, kot sta osnutek prvotno odobrila senat in predstavniška zbornica. V večini podrobnosti pa osvaja priporočila predsednika Trumana glede dobave potrebnih živil in druge podpore. Novo podporo bodo finansirali iz sedanjih skladov uprave za gospodarsko sodelovanje; ta podpora dopolnjuje dosedanja pomoč Združenih držav Jugoslaviji, ki je že preseгла 31 milijonov dolarjev. Skupna vsota je torej 70 milijonov dolarjev.

Čeprav je kongres odobril 50 milijonov dolarjev iz ECA fondov, krije ta znesek 12 milijonov dolarjev, ki so jih že izdali kot nujno podporo. Ostali del dosedanje pomoči so finansirali iz

programa za medsebojno obrambno pomoč in iz fondov izvožno-uvodne banke.

Po predsedniku Trumanu podpisani zakon zahteva od Jugoslavije jamstvo, da se bodo po tem programu prejeta živila enako razdelila med jugoslovansko prebivalstvo „brez rasne, politične ali verske razlike“.

Nadalje zahteva zakon, da podvzame jugoslovanska vlada „vse primerne gospodarske ukrepe“ za znižanje svojih podpornih potreb, za povečanje proizvodnje in razdelitve živil in da poskuša zmanjšati nevarnost podobnih bodočih potreb.

Zakonski ukrep poudarja, da se ga ne sme tolmačiti za podpiranje politike, ki je imela za posledico zatiranje verskih, političnih in gospodarskih svobod. Končno zahteva sprejeti zakon od ameriškega zunanjega ministra, da vsako četrletje poroča kongresu o tem, če izpolnjuje jugoslovanska vlada sporazum in o tem, kako napreduje stališče jugoslovanske vlade do spoštovanja temeljnih človeških pravic.

PISMO IZ AMERIKE

V predalu moje mize se je tekom leta nabralo kar lepo število pisem, ki so mi jih pisali moji znanci iz prelepe Koroške. Tudi drugi fantje, s katerimi pridem tukaj skupaj, so mi pravili, da še kar redno dobivajo pisma od prijateljev, ki so jih spoznali na begunski poti.

Prav z veseljem odpišem vsakomur, ko pa pregledujem ta pisma, najdem v njih veliko vprašanj, na katera še nisem odgovoril.

Malo smešno se morda sliši, pa vendar je res, da me je neka mama s Koroške vprašala, kakšna je tukaj moda. Julius me je na primer vprašal, če je tukaj kakšno bolniško, starostno ali posmrtno zavarovanje. Prijateljček moj — in nikotina — me je vprašal, če tu v Ameriki res cigarete samo za centimeter dolžine pokade, ostali del cigarete, ki naj bi mu rekli „čik“, pa proč vržejo. — Nekomu ne gre v

glavo, da bi si v Ameriki mogel navadni delavec kupiti luksuzni avtomobil. Še to me je spet drugi vprašal, če res tukaj za vsako skupino delavcev stoji priganjač s korobačem v roki.

Kočmarjeva pa mi je pisala, da mi bo poslala s Koroške en par dobrih cokel, ker je slišala, da je obutev tukaj prav slaba. In še je vprašanje, če se res po Clevelandu tak dim kadi, da komaj par metrov pred seboj vidiš človeka. Nasprotno bi zopet nekdo rad od mene zvedel, če je res tako v Ameriki, da samo s krampom odvdigneš rušo, potem pa se je samo treba pripogniti in pobirati dolarje — te preljuje podobice, za katere se puli celi svet.

Kako živi kmet v Ameriki — kako on gospodari in če tudi tukaj jedo za „mauzno“ ržen kruh s „špehom“ ali s sirom. Še to smo slišali, da so Amerikanci prav čudni ljudje — eni pravijo, da so tako dobrega srca, če mu

le namigneš, pa te obdaruje, da komaj darila neseš — drugi pa spet pravijo: „Kramarji so in od same lumparije in goljufije žive, reveži jim morajo pa zastoj delati.“

Kobacajki sta prišle na uho dve „štimiti“, ena nasprotuje drugi — slišala je, da bivše begunce s Koroške v Ameriki v zadnjo plat po ulicah brcajo in spet nasprotno je slišala, kako da so begunci v Ameriki bili ljubeznivo sprejeti in kako da jim Amerikanci gredo na roko in jih bodo kmalu potisnili na „zeleno vejo“, če ne pride vmes kaj nepredvidenega.

Vidite dragi čitatelji, to so le nekatera vprašanja, na katera naj bi kranjski Janez odgovoril. Pa je težko, skoraj nemogoče je to v kratkem pismu povedati tako, da bi dotični, ki bi tako pismo čital, pravilno razumel. Ako pa bi hotel na vsa vprašanja obširneje pojasniti, bi pa moral napisati celo — in še debelo knjigo, kar pa prepustim pisateljem, ker tak pa res nisem, da bi jim kruh odjedal. Če bom videl, da nisem preveč uredništvu nadležen, bom pa drugo leto napisal več pisem v ta list in malo povedal, kakšna je in kakšna ni ta „obljubljena dežela“.

Naj zapišem nekaj stavkov še času primernih.

V zadnjih dneh v novembru je Stvarnik vrgel precejšnje pergišče snega na Ameriko, kakor ste gotovo že davno čitali med novicami. Pa vam povem, da ni bilo snega več kakor ga je pri vas ob navadni dobri letini. Na tisoče in tisoče avtomobilov je obtičalo v snegu, njih lastniki pa so zbežali v bližnje hiše in gostilne, ter tam, hočeš-nočeš, čakali rešitve. Vse to je „okej“, če si v mestu ali vsaj blizu njega, žalostno pa je bilo res za tiste, ki so obtičali daleč zunaj na samotah in ni čudno, če jih je nekaj tudi vzela smrt.

V naš Cleveland je bila poklicana vojaška četa s tanki, da so prerali za prvo silo vsaj glavne ulice. Dobri Bog pa je videl, kako smo prebivalci Clevelanda v snegu obtičali in se cmerili kakor moker dojenček, zato je malo vzdignil zatvornico, spustil malo toplega vetra in po dobrem tednu smo zopet zadihali in danes, ko to pišem, smo brez snega. Nas Kranjce tak snežiček ni nikoli prestrašil — koroški fantje pa ste šele tedaj, ko je bilo snega do pasu, „zajuckali“ in drveli s polhi po klancih nizdol v dolino. Le verjemite, da smo Slovenci še vedno čvrste korenine.

Sv. Miklavža, sivobradatega častitega škofa, ki ima svoj god 6. decembra, smo tukaj proslavili po naši domači navadi. Prvo nedeljo decembra smo v ta namen priredili v Slov. narodnem domu opereto: „Sveti Miklavž prihaja“. Vsi gledalci so bili nadvse zadovoljni in so izrazili željo, naj se ta navada med Slovenci ohrani.

Pristni Amerikanci pa se vesele daril, ki jih jim prinese na sv. večer našem. ljeni močic, ki mu pravijo „Santa Claus“. Če bi se ta „Santa Claus“ brez napovedi pojavil nekje na Koroškem, bi si vsakdo mislil, da je „camar“ in da bo nekje prav bogata ohcet, kjer se bo plesalo vsaj tri dni skupaj.

Predno zaključim, povem še eno, ki pa velja za vas, bratje in sestre. Veliko ste ohranili lepih narodnih navad, a z žalostjo pripominjam, da smo bivši begunci ugotovili, da se je pri nekaterih, sicer prav dobrih hišah, opustila prelepa slov. navada — opustila navada postavljanja jaslice. Prav nič nimam proti, če krasite božično drevesce, ki je sicer „tuja dama“, poleg in sicer na prvo mesto, pa spadajo jaslice. Kamorkoli je naš človek v božični dobi vstopil in opazil jaslice, je brez nadaljnega ugotavljanja prišel do prepričanja — v tej hiši živi verna, zavedna slovenska družina.

Jaslice si postavimo, očiščenih src pred nje pokleknimo, novorojeno Dete prosimo, naj miru dušam in narodom da, miru, ki ga ne zmorejo narediti vladarji sveta.

Blagoslovljene božične praznike, mirno in zadovoljno leto 1951 vsem svojim prijateljem po Koroški in vsem čitate. ljem tega lista želijo Slovenci in Slovenke iz Clevelanda.

Posebej pa še pozdravlja

Kranjski Janez.

DELO ŠTIRIH MESECEV

Na seji zaupnikov avgusta meseca preteklega leta je bil ustanovljen „Kulturni odsek Narodnega sveta“. Namen Kulturnega odseka je vsem kulturnim delavcem pri njihovem obširnem delu pomagati ter delo povežati in zediniti.

Z mesecem septembrom smo se lotili zopet prosvetnega dela, ki je v poletnih mesecih radi ogromnega dela na polju mirovalo. Sklenili smo, da bomo s prosvetnimi prireditvami poživili posebno v jesenskih, zimskih in pomladanskih mesecih kulturno delo po koroških vaseh.

Celovski Slovenci so se zbrali dne 2. septembra 1950 zvečer v Mohorjevi hiši na svojem prvem prosvetnem večeru. S tem je bilo otvorjeno prosvetno delo za leto 1950.51. Ta večer je bil namenjen proslavi 150 letnice rojstva svetniškega škofa Antona Martina Slomška; drugi del pa je bil posvečen narodni pesmi. V ta namen je nastopil kvartet „Slavček“ z našimi lepimi pesmimi.

Po tej res lepo uspeli prosvetni prireditvi so celovski Slovenci sklenili, da se hočejo zbrati vsaj enkrat mesečno v Mohorjevi hiši, prosvetni večeri naj bi postali redni. Kakor bomo videli iz nadaljnega poročila o prosvetnem delovanju v zadnjih štirih mesecih, so celovski Slovenci držali svojo besedo ter se zbrali res vsak mesec v svojem „Domu“. Vsak pač čuti, da bo treba globlje zaorati na prosvetnem polju. Treba bo posvetiti prosveti več naporov kot do sedaj, posebno če hočemo postaviti naše kulturno delo zopet na trdna in krščanska tla.

Tudi na podeželju je začela rasti zopet krščanska prosveta. Dne 10. septembra je priredila dekliska mladina v Smihelu, pod vodstvom znanega prosvetnega delavca preč. g. Oražma, petdejsko igrano „Notburga“, ki je zelo poučljiva za našo doraščajočo mladino. Iz poročila, ki smo ga prejeli iz Smihela, je razvidno, da so se vse igralke znale lepo živeti v svoje vloge ter so z veliko požrtvovalnostjo, ki jo pač takšno delo zahteva, prispevale k velikemu uspehu.

Dne 8. septembra, na praznik Marijinega rojstva, so se zbrali v Globasnici domači študentje k veselemu popoldnevu; ob tej priliki je nastopil tudi otroški zbor s študentovskimi pesmimi. Veselo razpoloženje je vladalo ves popoldan; saj je lahko, ko so naši igralci spravili vsakega s smešnimi prizori „Dva gluha“, „Pavliha in fotograf“ ter „Pri zobozdravniku“ v smeh. Študentje iz Globasnice, le tako dalje! Mnogo je možnosti, kako lahko

delamo za narod, ena in zelo važna je: naši nastopi po domačih odrih.

Višek prosvetnega dela v zadnjih štirih mesecih pa je bil brezdvomno „Dan slovenske pesmi pod Peco“, ki je bil posvečen proslavi naše pesmi in besede. Kdor je v nedeljo 1. oktobra prisostvoval koncertu slovenske pesmi v Pliberku v Podjuni, mu bo ta dan ostal v neizbrisnem spominu. Dvorana glavne šole je bila okusno okrašena, nad odrom se je blestel v 1/2m velikih črkah za nas tako pomemben napis: mati, domovina, Bog. Že sama zunanjost in pa toliko domačih poslušalcev je ustvarilo duh skupnosti in prisrčnosti.

Ni bil slučaj, da smo se znašli na ta dan ravno pod Peco. Že v drugi polovici 19. stoletja se je tudi ob vznožju te mogočne gore vršil veliki tabor na Bistrici pri Pliberku, na katerem so se navduševali naši predniki za svoj jezik in svojo pesem. Skoro stoletje z dveh ma strašnima vojnama vmes je od tedaj prešlo. V zadnji vojni pa so napepli okrutneži vse sile, da bi slovenski živelj na Koroškem uničili.

Po teh preiskunje polnih časih smo se zbrali pod Peco, ob varstvu kralja Matjaža, da smo pogledali nazaj in dali račun, kako smo varovali naše narodno blago, še posebno našo pesem. Koncert slovenske pesmi je bil dokaz, da smo znali kljub mnogim težavam in grenkemu ponižanju ohraniti pesem naših pradedov, ki se še vedno razliva po Podjuni, Rožu in Zilji. Ta pesem naj nas poveže tudi nadalje v eno ljubečo družino, katera ima za cilj geslo našega velikega Cankarja: mati, domovina, Bog. Te besede, njegov testament so, naj nas vedno znova navdušujejo za kulturno delo po naših vaseh.

Na ta dan smo res občutili lepoto in nežnost pa tudi moč slovenske pesmi. Ta koncert je bil dokaz, da slovenski narod na Koroškem še živi, da hoče živeti, da ljubi svojo besedo in svojo pesem ter jo bo ohranil tudi v bodoče.

Kjer slovenski rod živi,
naša pesem naj doni!

Ob koncu meseca oktobra se je ustanovil za v Celovcu in okolici bivaajoče Slovence mešani pevski zbor, ki ima sedaj svoje vaje enkrat tedensko v Mohorjevi hiši. V njem so združeni vsi, ki imajo veselje do petja, seveda tudi tisti, kateri do sedaj še pri nobenem zboru niso sodelovali. Šolanje pevcev dobro napreduje.

Da so št. Lenarčani izredno dobri pevci, je znano ne samo nam Korošcem, ampak že tudi ameriškim Slo-

vencem, kateri so o nastopu teh slavnih pevcev v Gorici in na Tržaškem brali v „Ameriški domovini“. Da, res krasno donijo njihove pesmi, saj jih slišimo prepevati večkrat tudi po celovškem radiu. Pod vodstvom mladega pevovodja je dosegel ta zbor zavidanja vredno višino. Čestitamo št. Lenartu za takega pevovodja in tako marljive pevce!

V nedeljo, 15. oktobra, so se zbrali št. Lenarčani v Kerschbaumerjevi dvorani, da bi prisluhnili petju svojega zbora, ki je hotel prinesiti z domačo pesmijo svoj delež k nabiranju za farne zvonove. Koncert je bil dobro obiskan in je dosegel svoj namen. Velika požrtvovalnost št. lenarših pevcev naj bo tudi drugim koroškim zborom za vzgled.

Na to nedeljo pa je imela tudi mladina v Gorenčah svoj nastop in sicer z dramatično predstavo „Izgubljeni raj“ in z burkama „Ženitovanjsko izpraševanje“ ter „Bojazljivec in neustrašen“. Igra je bila združena s petjem. Omenjene predstave so bile res polne smeha in zdravega humorja, spravile so mlajše in tudi starejše v dobro voljo.

Gorenčane so, kar se tiče prosvetnega udejstvovanja, ena izmed prvih far na Koroškem, lahko jih v tem vsi posnemamo. Igre, prirejene v Gorenčah, zaradi njihove živahnosti in izrazitosti občinstvu zelo ugajajo. K prireditvi 15. oktobra pa so prišli še celo iz onstran Drave. Prepričati so se mogli, da prosveta v Gorenčah živi.

Drugi prosvetni večer v Mohorjevi hiši je bil posvečen svetemu letu. V filmu smo pohiteli v sveto mesto Rim, v središče krščanstva. V duhu smo se združili z romarji in se navdušili ob krasnih umetninah in v iskreni pobožnosti. Začutili smo, kako smo kristjani v svetu s svetim očetom povezani in da nam je res angelski pastir. Polni nepozabnih vtisov smo se vračali na svoje domove z lepo sliko večnega mesta in svetoletnih doživljajev.

Na novembrskem, torej 3. prosvetnem večeru v Celovcu, pa smo obhajali 150 letnico rojstva Franceta Prešerna. Posvečen je bil predvsem njegovemu pesniškemu delu. Ob tej priliki smo tudi slišali prepevati Prešernove ter mnogo drugih narodnih in umetnih pesmi.

Iz Apač nam je poročala mladina, da je uprizorila 5. novembra igro „Tri sestre“. Temu nastopu moramo čestitati še posebno zaradi tega, ker so pri tem igrokazu sodelovali predvsem začelniki. Dobro so jo odrezali in to nas najbolj veseli. Pogumno naprej! Led

je prebit, saj je to dokazala omenjena prireditve.

V nedeljo, 26. novembra, se je vršila v Beljaku proslava dneva cerkvene glasbe za celo škofijo. Udeležilo se je mnogo pevovodij in cerkvenih pevcev. Pri akademiji je nastopil tudi cerkveni zbor iz št. Lenarta pri Sedmih Studenčih. Ta zbor, katerega je omenil tudi tirolski tednik „Volksbote“ ter drugi nemški časopisi, je žel splošno priznanje. Dan cerkvene pesmi nam je dal zavest, da naši cerkveni zbori, če hočejo, res nekaj zmorejo. Treba je samo dobre volje. Material je tu, samo manjka še, kakor pravi „Nedelja“ v svojem poročilu, „smotrne povezave, načrtnega šolanja in plemenitega tekmovanja. Zato bomo v prihodnje poskrbeli, da temu odpomoremo.“ Veseli smo, da je predvidenih v letu 1951 več javnih nastopov cerkvenih zborov. Mladi in tudi starejši pevci bodo tako res mogli pokazati svoj napredek v petju. Poslušalci pa bodo spoznali njihov trud in prizadevanje za božjo čast.

Meseca novembra se je zbrala Globasnica pri Šoštarju, kjer je imela mladina lepo akademijo. Vrstile so se deklamacije in pesmi. Misterij „Vitez naše ljube Gospe“ pa je pokazal, kako se je treba boriti za čistost duše. Nad vse nas je zajela trodejanka „Po trnju do cvetja“. Da mladina s takimi vsebinsko globokimi prireditvami mnogo pridobi, je razumljivo. Idealne mladine nam je treba, če hočemo, da se naše ljudstvo obnovi in prerodi.

Dne 26. novembra so se globaški igralci spet pokazali na odru s poučno igro „Krivoprisežnik“. Dvorana je bila nabita do zadnjega kotička, igralci so odlično rešili svoje vloge. Pred igro je nastopil domači pevski zbor z narodno pesmijo.

Meseca decembra

so na več krajih z igrami praznovali Miklavžev večer. Dr. Gržiničevo spevoigro „Miklavž prihaja“ so uprizorili v št. Jakabu v Rožu z 32 angelčki in 14 parkeljmi, v razgibani Globasnici pa s 26 angelčki. To so melodije, da bi jih kar vedno poslušal, koračnice, samospevi itd. Mladina iz Kamena pa je nastopila na 4. prosvetnem večeru v Celovcu s svojo igro v Kolpingovi dvorani. Večer je bil združen z obdarovanjem mladine in tudi odraslih. Tudi v Gorenčah so priredili za Miklavžev večer primerno igrice.

Ob 150 letnici rojstva Franceta Prešerna se je vršilo na Klinkowströmovem zavodu na Dunaju odkritje Prešernove spominske plošče. Pri akademiji dunajskih Slovencev, na predvečer in pa pri odkritju, 3. decembra, so sodelovali tudi koroški Slovenci, med drugimi je prepeval tudi kvintet „Slavček“ Prešernove in narodne, predvsem koroške pesmi.

Dne 8. decembra je priredila katoliška (Nadaljevanje na 6. strani)

Z. I. M:

Zvesta seca

43.

„Oo, Joza!“ „Glej, glej, gluhi ste; pa še zmeraj slišite, mama!“ Drobnost se je zasmejala in s sinom prestopila hišni prag. „Vendar sem spet doma! Mislim sem že, da ne dočakam dneva vrnitve.“ Joza je božal materino veloro in se razgledoval po prostoru.

Neža je čutila, kaj sin misli: „Prazna je hiša, kje so vsi njeni prebivalci?“ Izrekel je samo: „Mama, da ste vsaj vi še ostali!“ Žena si je z roko šla preko obraza, da bi premagala žalost za izgubljenimi svojci.

„Hvala bodi Bogu, da si se Ti zdrav vrnil, tako sem se bala za te.“ Že je pripravljala prigrizek in sin je z užitkom segel po rženem kruhu, suhem mesu in hruševem moštu.

Potem ga ni več zdržalo doma. Moral je na vas, med znance in prijatelje. Toliko je bilo novic, toliko snovi za pripovedovanje, da je moralo na dan, kar ga je težilo.

V domače razmere se je hitro vživel. Ob tečni hrani in kmečkem delu si je

spet opomogel; čisto skriti, da je bil v taborišču, pa vseeno ni mogel. Hrbet se je bil upognil in lasje so osiveli.

Na jesen, po vrnitvi, so tudi sinova hčere Mojce pokopali v blagoslovljeno zemljo. Eden je počival pod Golico in drugi pri stari cerkvi v Rutah. Joza sam je šel ponju in ju s soščolci prinesel na dom. Po kratkem počitku v domači hiši, so ju zagrebli na vaško pokopališče.

Vigred in jesen

Babica Neža sedi na klopi pod ozelelim orehom. Okrog nje skače mala deklica nakodranih las. Nežica je to. Jozova prvorojenka. — Joza je končno le našel družico za življenje. Poklical si je ženo v domačem kraju.

Lahkonoga vnučinja na vsak način hoče, da bi babica z njo rajali, a babične noge so preutrujene od dolge življenjske hoje, ne morejo ustreči malčici. „Čakaj, da pride atej, on bo pa rad rajal s teboj!“

Nežica je stekla proti hlevu in z nežnim glaskom klicala: „Atej, atej!“

Atej je res prišel iz hleva, visoko v zrak je dvignil hčerko ter veselo ponosno dejal: „Ti naše ljubo, drobnost srčice.“ Nato si jo je posadil na rame in skup sta šla h košku, ki je stal v senci pod hruškami. V njem je ležal Jožek, drugi Jozov otrok. Roke je stiskal

v pesti, jih držal stegnjene na blaznici in mirno spal. Rdeča lička so sijala samega zdravja in zadovoljnosti. Srečni oče se ni mogel premagati. Rahlo ga je prijel za okroglo bradico, malček je že odprl oči in strmel v ateja. Potem so se vsi trije začeli smejati.

H košari je prilezla še Neža, ki je nad detetom naredila sveti križ in dejala: „Bog ti daj zdravje, srečo in svoj žegen.“ Srčno vesela je bila mladega naraščaja in zdelo se ji je, da ji je Bog izpolnil tiho željo mnogih, mnogih let.

V delu in skrbi za družino se je tudi Joza zresnil. No, mlad tudi ni bil več in odgovornost do svoje krvi je čutil. Delal je pridno, celo preveč. Obraz je zato postal še bolj koščun, telo še bolj suho. Kmalu ga je napadla huda bolezen. „Do smrti mi ni prihranjena skrb.“ je tožila mati. „Kaj bo s hišo, če Joza umre?“ Upala je, da mu v bolnici vendar pripomorejo do zdravja. Molila je zanj ter starostne nadloge darovala za ozdravljenje sina, a stanje je bilo vedno slabše. Eden izmed vzrokov je bilo gotovo trpljenje v taborišču.

Joza ni mogel požirati hrane. Umetno so ga hranili, operacija ni bila možna. Upal pa je še vedno. Gledal je najraje svoja otročiča, ki ju je imel na sliki poleg sebe. Kako rad bi ju stisnil

k sebi, ju pestoval in ljubkoval. Zelel si je samo še domov.

Sam se je odpravil na pot. Zdravniki so ga pustili, ker upanja v zdravje niso več imeli. Joza pa je doma spet postal bolj vesel: „Pomlad mi zdravje vrne“, se je radoval. Poleg sebe je imel ženo in otroka ter mater, kar je ugodno vplivalo nanj.

Ko so kurijce in krofelce začele cveteti, pa je Rutarjeve obiskal stric Rok.

Pod cvetočo marelico na soncu sta sedela brata Rok in Joza. Toplo pomladno vreme in brenčanje čebel ju je omamljalo, da sta le tu in tam spregovorila kako besedo. Rok je predobro vedel, da je Joza zapisan smrti. Pa je bilo težko povedati, dasi je bolnik sam večkrat dejal, da je zdaj on na vrsti za smrtno koso. Med sinova je prišla zdaj Neža. Že dolgo ji je marsikaj ležalo na srcu, kar se je tikalo obeh otrok in bodočnosti Rutarjeve hiše. Ni mogla najti primerne trenutka, da bi svojo skrb izrazila.

„No, Rok, si vesel, da ima Joza naslednika! Na domu ostane fant in hišo prevzame, ko doraste, da bo pri Rutarju spet kot je nekdaj bilo. Jaz sem se dolgo trudila in sama gospodarila, zdaj zgleda, bo spet možka roka prišla za delo.“

(Dalje prihodnjic)

S P O L N A K U G A

V letu 1905 sta znanstvenika Fritz Schaudin in Erih Hoffmann odkrila povročevalca sifilisa in mu dala ime „Spirochaeta pallida“. Na mestu, kjer vderi ta spiroheta v kožo oziroma v sluznico zdravega človeka, se prikaže takozvani primarni afekt, ki ga imenujemo „trdi čankar“. Pojavi se okoli 20 dni po okužbi kot majhna, rdečkasta buncica (Knötchen) v velikosti polovice leče. Toda, ta kmalu naraste in že imamo pred seboj precejšnjo ranico, ki je ostro obrobljena in omejena, mokrotna in liči rjavi barvi šunke. Vendar pa spirohete ne ostanejo na mestu okužbe, temveč se pomikajo naprej na vse strani ob krvnih žilah in mezgovnicah (nem. die Lymphgefäße) ter ob živcih. Bezgavke nabreknejo, ker postanejo vnete, toda obdrže svojo obliko.

Čas, ki preteče med okužbo in nastopom prvih bolezenskih znakov, to je do čankarja z otečenimi bezgavkami, imenujemo prvo inkubacijsko dobo. Kot drugo inkubacijsko dobo pa označujemo čas od klinično vidnega primarnega afekta ali čankarja pa do izbruha splošnih znakov sifilisa, to je čas od 4. do 7. tedna obolevnosti. V tem času se pripravljajo splošna okužba, tako da ob koncu 7. tedna lahko govorimo o sifilitičnem obolenju celotnega organizma. In to je že začetek drugega ali sekundarnega štadija te bolezni.

V tem sekundarnem štadiju, nekako koncem 7. in početkom 8. tedna, se pojavljajo že posebni znaki kot n. pr. večerne zvišane temperature, splošna pobitost, bolečine v mišičevju in sklepkih ter bledičavost zunanosti. Prve znake sekundarnega sifilisa opazimo na koži, sluznicah in v vseh bezgavkah!

Sifilitični izpuščaj je precej raznolik. Vendar lahko razločujemo tri glavne oblike, namreč lisasti ali makulozni, buničasti ali papulozni ter gnojno-mehurčkasti ali pustulozni izpuščaj. Prvi je rožasto-rdeč in izgine na pritisk s steklom. Toda čez nekaj dni postaja bolj rjavkasto rumen in ne izgine več na pritisk s steklom. Jasno ga vidimo najbolj na trupu in po nogah, deloma tudi na notranji strani rok, medtem ko je lice, ročni in stopalni hrbet navadno brez izpuščajev.

Buničasti izpuščaj je viden predvsem na trupu in na rokah ter nogah, toda v nasprotju z lisastim izpuščajem ga najdemo tudi na zunanji strani rok in nog in tudi na licu. Pustulozni izpuščaj lahko nastane na buncicah ali papulah in se čisto izsuši v trdo skorjo, da ga lahko zamenjamo s kakšno drugo kožno boleznijo.

Najbolj pogosto nastanejo spremembe v ustni votlini, žrelu in grlu, posebno kot sifilitično vratno vnetje, ki je nekam temačno-rdeče barve. Tudi ustnice so čisto napadene, posebno v kotih, istotako tudi jezik. Sekundarno-sifilitična legla na sluznicah, posebno v ustih in na spolovilih nagibajo zelo k nastanku ran ali čirov. Iz čirovih buncic se izceja neprestano neka dražljiva tekočina, ki vsebuje mnogo spirohet in je seveda nevarni vir za okužbe ljudi, ki so stalno v okolici sifilitika, tako da se jih okuži po mokrotnih buncicah v ustih ali pa na spolovilih več kakor pa na primarnem afektu.

Sekundarni sifilis napade vse bezgavke na telesu, ki jih z lahkoto otipamo, posebno one na tilniku, vratu, pod pazduho in na komolcih. Včasih pride tudi do sklepnega vnetja s tekočinskim vlivom v sklepne votline, tako da izgledajo kot bi bile revmatične.

Sifilitični znaki sekundarnega obolenja izginejo brez vsakega zdravljenja in tako se nam zdi, kakor da bi bil bolnik že ozdravel. Tako „latentno“ stanje pa ne traja dolgo časa. Strup, ki so ga spirohete zanesle v krvni obtok, se zopet prebudi in gre s svojim uničevalnim delom naprej. Taka ponovna obolenja ali „recidive“ se povrnejo po tri ali šestmesečnih presledkih in navadno zopet na tistih mestih kot prej, največkrat na ustnicah in mandeljnih ali pa na dlanih in podplatih, na spolovilih in okoli ritnika.

V času, ko zgleda človek že zdrav in nima več vidnih znakov sifilisa, si zdravniki zagotovijo pravo in zanesljivo

vo diagnozo s preiskavo krvi po Wassermannovi metodi. V prvotnem ali primarnem štadiju je Wassermannova reakcija tako dolgo negativna, dokler spirohete še niso prešle v krvni obtok. Pozneje pa je že navadno pozitivna.

Sekundarni sifilis s svojimi pojavi in recidivami traja dve do štiri leta. Toda po presledku petih pa tudi blizu petdesetih letih se pokažejo pri slabo zdravljenih bolnikih spet drugačni pojavi, ko začne tkivo raznih organov odmirati.

In tako prihajamo v zadnji ali tretji štadij, ko nastanejo takozvane „gume“, tako imenovane radi tega, ker kažejo neko gumiju podobno konsistenco. Te, ranam podobne gume, niso boleče, kar je za nje zelo značilno! Pojavljajo se na tem ali onem telesnem organu, bodisi na jetrih, možganih, v kosteh ali pa na koži in pozneje razpadejo ter zapuščajo dobro vidne in na znotraj se nagibajoče brazgotine. Pri teh gumah — akoravno so to odprte rane — ni nalezljivost tako velika kakor pri sekundarnih pojavih, pač pa uničujejo te gume posamezne organe oziroma ovirajo njihovo delovanje. Najbolj nevarne so gume, ako se pojavljajo na velikih žilah odvodnicah, posebno na srčni aorti, ki je za nje posebno priljubljeni sedež in kjer včasih privedejo do velike izbokline, takozvane anevrizme, ki se lahko hitro razpoči in povzroči takojšnjo smrt.

Strašne posledice nezdravljenega ali slabo ozdravljenega sifilisa je „tabes dorsalis“ ali po naše „sušica hrbtne mozga“ s težkim ohromenjem in pa obolenje možgan, takozvana progresiv-

na paraliza, ki ji sledi blaznost! V umobolnicah ima človek priliko videti strahote blaznosti! In večina teh nesrečnikov se ima za svojo žalostno usodo zahvaliti sifilitičnemu obolenju v svojih mladih letih ali pa lahkomišelnosti, ker niso pravočasno zaupali zdravniku svoje zahrbtni bolezni!

Sifilis pa ne ogroža samo zdravja okuženega človeka, temveč tudi njegovo potomstvo! Znake takega prirojenega ali podedovanega sifilisa opazimo pri novorojenčku čisto na koži obraza, posebno okoli ust, nosnih odprtinah, gubah na ustnicah, na dlanih rok in na podplatih. Tudi ohromelost rok je značilna. Poleg teh pa je še mnogo drugih obolenj, ki nastopajo šele pozneje v pubertetni dobi. Prej omenjena Wassermannova preizkušnja krvi bo najlažje odkrila zdravniku pravilno diagnozo!

Kako pa zdravimo dandanes sifilis? Zdravniki vbrizgavajo v žilo takozvani „Neosalvarsan“. Da podprejo učinek, vbrizgavajo poleg tega še bizmut v oljnati raztopini, toda ne v žilo, temveč v mišico nad sedalom. Neosalvarsan dajejo enkrat tedensko, bizmut oziroma „bismogenulin“ pa dvakratno. Takšno zdravljenje traja prilično deset tednov. V novejšem času je penicilin kot najpomembnejše bodoče zdravilo proti sifilisu. Kjer pa je spiroheta že preveč opustošila organe in splošni organizem, tam je prepozno tudi za — penicilin! Zato velja tudi tukaj pravilo: Ne skrivaj svoje bolezni in ne odlašaj, temveč zaupaj se v takem slučaju zdravniku, ki je edini, ki te lahko ozdravi ter tako reši grozotnih posledic! Dr. K.

Pismo iz „Otoka“

Letošnjo jesen je preteklo 3 leta, odkar so začele prve skupine Slovencev prihajati iz raznih begunskih taborišč v Evropi, sem na „Otok“ za vsakdanjim kruhom. Ob koncu leta 1948 se je dotok tujcev v to deželo ustavil. Bile so mišljene še nove skupine, pa je vse utihnilo. Je pravi „Babilon“ narodov, toda vsi se skrijejo in pomešajo med domačimi in ni na prvi pogled opaziti tujca.

Nas Slovencev je 800 ter smo razkropljeni po malih skupinah po vsej deželi. Zaposleni smo moški seveda — največ v rudnikih, težki industriji in na kmetijah; zato boste v premogovnih krajih in v industrijskih mestih dobili največ Slovencev. Dobite Slovence tudi v pisarnah, zadnje čase na železnici, v bolnišnicah i. t. d.

Dekleta so povečini zaposlena kot kuharice in gospodinje pri uglednih angleških družinah, katere imajo zelo rade Slovenke. Zaposlene so naše žene tudi v tekstilnih tovarnah in bolnišnicah.

Zasluzek je hvala Bogu še kar zadovoljiv. Ni prav najboljši, toda v primeru z drugimi deželami še kar dober.

Rudnik in težka industrija nudita skoro še največ, seveda je tudi težko delo, vročina, prah, voda i. t. d. pa se že vse premosti. Socialni zakoni so dobri, imajo pa tudi slabe strani. Delodajalci in delovodje v raznih obratih so kar dobri in prijazni napram tujcem, enako tudi domačini. Imate seveda tudi obratne značaje, kakor pač povsod.

Ženske so marsikje slabše plačane, vsaj v začetku. Sedaj po 3 letih baje preneha veljava obveznega dela, ter si bodo naši ljudje lahko sami brez posebnega odobrenja borze dela našli zaposlitev po svojem poklicu. Na splošno imajo nas Slovence in vse Jugoslovane za dobre, pridne in poštene ljudi.

Da ne pozabimo na svoj materini slovenski jezik, prihaja k nam slovensko čtivo iz raznih krajev; največ iz USA, in sicer „Ameriška Domovina“ in „Ave Maria“. Iz Argentine prihajata „Svobodna Slovenija“ in „Duhovno življenje“, iz Trsta in Gorice „Demokracija“ in „Katoliški glas“ in „Nedelja“ ter „Naš tednik“ iz Celovca. Je pa tu težava radi poravnave naročnine v inozemstvo, ko tako presneto branijo fun-

te v inozemstvo pošiljati.

Tu imamo dva slovenska lista: „Klic Triglava“, katerega urejujejo naši fantje dijaki, drugi je „Pismo“, katerega urejuje naš vrlji č. g. župnik Nace Kunstelj. „Klic Triglava“ se bavi z javnimi vprašanji in prinaša vse važne dogodke zadnjih 14 dni. „Pismo“ je zares pravo pismo in zelo priljubljeno čtivo. Bavi se z verskimi vprašanji, ki so tu v tej deželi v burji in viharju različnih ver in brezboštva tako potrebni in nujni. Mnogi so nam Slovincem očitali, pa na Koroškem Vam še očitajo, da smo Slovinci nazadnjaški, nekulturni, nimamo prave izobrazbe i. t. d. Jaz pa mirno rečem, da to ni res. To lahko vidimo tu. Tujec je nam nevoščljiv, boji se za svoj obstoj, ker dobro ve, ako hlapca in sužnja izgubi, je izgubljen tudi on. Mi smo miroljubni in poštene, hočemo vsakemu le dobro, toda svoj jezik, kulturo, vero in dom, hočemo braniti in očuvati ga. Vsega gorja pri nas je kriv samo tuji meč. Zato spoštujmo vero in jezik svojih slovenskih očetov in mater!

V verskem oziru se naši ljudje še kar dobro drže. Seveda se dobijo tudi slabi slučaji kakor povsod. Res da je tu polno različnih ver, ki so katoličanom nenaklonjene. So pa katoliške župnije skoro povsod v večjih krajih. Katoličani so tu zelo agilni, napredni in uživajo velik ugled. Z največjimi žrtvami vzdržujejo šole, zavode, cerkve ter iste na novo postavljajo in vedno ustanavljajo nove župnije. Katoličanov je tu preko 4.000.000. Duhovnikov je nad 8.000. K nedeljski maši je ponekod precej daleč, vendar mnogi oddaljeni zelo radi prihajajo k sv. maši. Kdor le hoče, se v verskem in narodnem oziru ne bo izgubil.

Odkar smo tu, t. j. od 1. 1947, smo imeli 5 smrtnih slučajev. Porok okrog 30. Rojstev nad 15. Novorojenčki so povečinom slovenski pari, pa tudi mešani pari. Isto je z novorojenčki, tako da sta oba, oče in mati Slovence, so pa tudi slučaj, da sta oče in mati vsak svoje narodnosti. Daj Bog, da bi novi rod užival boljše dni nego njih roditelji, ter ostal zvest Bogu in našemu narodu.

Izselilo se je že od tu nad 10 Slovencev v razne dele sveta. 8 oseb je bilo

vsled bolezni deportiranih nazaj v Evropo v IRO taborišča, Revčki!

Res smo pred 3 leti prišli sem revni kot berači in smo se po 3 letih že kar dobro opomogli. 15 Slovencev je že postalo hišnih gospodarjev. So pa nekatere stavbe prave vile, druge malo slabše, toda naši ljudje jih kmalu spravijo in urede v pravi tir in red. Domačini to kar malo nevoščljivo opazujejo in že posnemajo naše ljudi. Da bi le mir in božji blagoslov vladal v teh domovih in nad njenimi prebivalci. Večina zaslužka gre v obliki paketov domov, kjer so razmere z dneva v dan bolj obupne.

V kulturnem in prosvetnem delu prav marljivo dela Slovensko društvo. Letos je dvakrat vprizorilo Finžgarjevo igrjo „Divji lovec“, za Silvestrovo pa pripravila v Rochdalah igrjo „Pri belem konjičku“. Je pa v prosvetnem oziru zelo težko, ko smo vsi tako raztreseni. Mnogi so se po 1 uro, tudi dve uri daleč vozili k skušnjam. Pač res velika požrtvovalnost. Isto je s pesmijo. Tujci zelo radi našo pesem poslušajo in smo lahko ponosni na našo narodno in cerkveno pesem. Slovenska pesem naj živi!

Letošnje leto je bilo tu polno nesreč pri značnem prometu, v rudnikih, industrijah i. t. d., kjer je našlo smrt mnogo ljudi. Zelo smo bili veseli, ko ni bilo nobenega Slovenca med ponesrečenci. Upali smo, da letos ne bo smrtnih slučajev med Slovenci tu. Toda na žalost v novembru moramo beležiti dva smrtna slučaja mladih Slovencev.

Dne 22. novembra ob 7. uri zvečer se je v Pontypriddu — Južni Wales — smrtno ponesrečil 27 letni Lado Rožemberger, doma iz Šmihela pri Novem mestu. Dobil je udarec na sence, ko je padel z motorja in bil čez pol ure mrtev v bolnišnici. Dne 25. novembra so se Slovenci v lepem številu udeležili njegovega pogreba in ga položili k večnemu počitku. Pogrebne obrede je opravil č. g. Kunstelj in imel lep govor ob grobu. Pokojni je delal v premogovniku. Bil je zelo miren, priden in pošten fant.

Pet dni pred to nesrečo se je v Nemčiji v Roehre pri Hannoveru na dan 17. novembra ob 3. uri popoldne smrtno ponesrečil 24 letni Košir Vinko, dijak iz Ljubljane. Pokojni je nad 18 mesecev delal v tej deželi na kmetijah. — Vsled božjastne bolezni, katero si je nakopal med vojsko doma, je bil letos v juniju deportiran z bratom Alojzijem v Nemčijo. Na dan nesreče je še delal z bratom pri nekem kmetu tam. Po končanem delu se je z ostalimi delavci peljal domov. Med potjo ga je napadla bolezen, ter je padel z voza na cestni rob in si verjetno zlomil tilnik in kmalu umrl. Pokojni je bil zelo bister fant. Vsako nedeljo je redno pristopal k angelski mizi in zelo rad stregel pri službi božji. Naj oba mlada Slovence počivata v miru na tujih tleh. Bog naj tolaži njih domače.

V teku letošnjega leta sta 2 Slovenca (1 fant in 1 dekle) vstopila v samostansko življenje. Dekle je vstopilo v red čč. misijonskih sester, fant se je odločil k salezijancem. Tudi v tujini kliče Bog ljudi v samostan.

Na dan 6. novembra letos je praznovala v krogu svojih hčera in zetov v bližini Londona 70 letnico rojstva gospa Marija Žebot iz Maribora. Je to mati številne družine, katero je usoda zadnjih let razpršila po vsem svetu. V času vojne je mnogo pretrpela in pozneje v pregnanstvu. Daj Bog dobri, pravi slovenski in krščanski materi, katera ves prosti čas porabi, da prebira jagode rožnega venca ter vse trpljenje daruje Bogu za blagor svoje družine in vsega slovenskega naroda, dočakati ji to srečo, da bi bila še skupaj zbrana s svojo družino pod lepim soncem tam v Mariboru, res v pravem miru in svobodi. Dobri mamiči želimo še mnogo zdravih in veselih let!

Dosti za sedaj. To naj bi bil samo površen pregled slovenskega življenja tu. Še marsikaj lepega in žalostnega bi se lahko napisalo iz življenja v tujini. Daj Bog, da bi v prihodnjem letu beležili boljše uspehe ali pa vsaj slabših ne.

Vsem Slovincem in čitateljem „Našega tednika“ prav iskreno: „Vesele božične praznike in obilo miru in sreče od božjega Deteta ter vesele novo leto 1951. P. S.

Pri nas na Koroškem

CELOVEC

Nedeljska služba božja za naprej zopet ob pol devetih v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse. Popoldne ob štirih blagoslov.

OPOZORILO PEVCEM

Vse pevke in pevce opozarjamo, da je pevska vaja vsak torek zvečer ob 20. uri v Mohorjevi hiši na Viktringer Ringu št. 26, v sobi št. 4.

Pridite vsi in točno ob označeni uri.

CELOVEC

Ob veliki udeležbi žalujočih iz vseh slojev, posebno iz trgovskih in posestniških krogov, smo na pokopališču v Šmartnu pri Celovcu pokopali 21. decembra trgovca z železnino, g. Jerneja Hafnerja, v 82. letu njegove starosti. G. Hafner je bil za katoliško življenje v Celovcu zelo zaslužen. Rojen v Kropi na Gorenjskem, je prevzel trgovino za g. Zadnikarjem in jo tudi uspešno vodil. G. Hafner je bil stric č. g. Jerneja Hafnerja, moravškega dekana.

KNEŽA

Kneža je mala župnija pod vrhom Svinje planine. Leži 1160 m visoko. Še pred sto leti je štela 600 duš, danes jih šteje samo še 300. Kneža ima lepo lego. Razprostira se župnija Kneža med Dječkami in Krčanjami.

Že v vigradi leta 1950 so dobili Knežanci nad 400 kg težek zvon. Na dan sv. Štefana pa so g. prošt Benetek blagoslovili drugi, 950 kg težek zvon. Vsa čast mali župniji, ki si je v enem letu nabavila dva zvona. Žal je slabo vreme na dan blagoslovitve novega zvona odvrnilo mnogo ljudi, da so ostali doma. Zjutraj je namreč močno snežilo.

Pred blagoslovitvijo zvona so gosp. prošt v lepi pridigi v cerkvi razložili pomen zvonov. Nato so zvon zunaj cerkve na pokopališču posvetili. Pevci so medtem neumorno prepevali. „Zvonovi zvonite, na delo budite, ker naše življenje je kratek le dan.“ Slovesnost se je končala s slovesno peto sv. mašo.

Posebno se je trudil za zvon cerkveni ključar p. d. Žabot. Goteja zvonu sta bila p. g. Gradišnik in njegova žena.

Slavnostni obed je bil pri p. d. Ižaku. Zvon je ulila firma Grassmayer v Inomostu.

Bog daj, da bi dolgo klical ljudi k Bogu, k molitvi in v cerkev, po smrti pa jim pel pesem žalostinko!

Najlepše darilo!
radioaparati iz Irgovine

Otto Gaggl Beljak

(Zraven Parkhotel)

BEKSTANJ

Po novi lovski postavi mora biti v vsaki občini sestavljen provizoričen odbor, ki zastopa interese kmetijstva oziroma posestnikov gozda.

Seja tega provizoričnega odbora je bila dne 19. decembra 1950 pod načelstvom g. župana. Glavna točka seje je bila oddaja lova v zakup.

Občina je v tem pogledu razdeljena na pet lovskih okrožij. Katastralna občina Loče obsega 530 ha, kat. občina Rute in Bače 1780 ha, kat. občina Maloše 1300 ha, kat. občina Vodiča ves, Brnca in Grpiče skupno 2540 ha, kat. občina Šteben 530 ha.

Ponudbe glede podaljšanja najemnine za nadaljnjih deset let so stavili samo stari najemniki, ki so zvišali te ponudbe od 40 gr. na en šiling za ha.

Ker je preko 90% lastnikov podpisalo svojo soglasnost s to ponudbo, je

občinski lovski odbor ponudbe sprejel in oddal lov v najem za šiling na ha. Le za kat. obč. Šteben se je glasila ponudba na 70 gr. na ha, ker ima ta lovski okoliš manjšo vrednost.

ŠMARJETA V ROŽU

Po novoletnem poročilu smo imeli preteklo leto 21 rojstev, 20 v fari, eno v Celovcu, 12 fantov, 9 deklet, 18 zakonških, 3 nezakonški, od teh sta bila med letom dva legitimirana. — Umrlo je 9 faranov, 8 doma, in sicer 3 moški in 5 žensk, ena je umrla v Celovcu. Poročenih je bilo 14 parov, 4 ženini iz fare so bili poročeni v sosednih farah, odkoder so pripeljali nove gospodinje. En par se je mogel poročiti samo civilno, ker cerkev dovoljuje poroko enega le z eno!

Kot zadnja smrtna žrtev je legel v grob Šivelnov oče v visoki starosti 85 let; delaven in žilav vse svoje dni, je zadnje mesece začel hujšati — na sveti dan je nenadoma podlegel srčni kapi; na god sv. Janeza smo ga spremlili ob obilni udeležbi h zadnjemu počitku. Moški zbor mu je zapel v slovo domačo žalostinko „Oh, kak pesem moja...“ Naj v miru počiva.

Predpust je kratek. Kdor misli, na ženitev, mora hiteti. Najbolj se je mudilo Poltnikovemu Pepu. Izbral si je Pobegnovo Ano in jo 8. t. m. odpeljal v Borovnico k mami! Kdor misli za njim, naj se kmalu odloči!

Farni dom sameva in zmrazuje. Zastonj je čakal na Miklavžev večer, na božično popoldne in Štefanovo priredil-

Priljubljeno „Pratiko“

za navadno leto 1951

dobite pri Družbi sv. Mohorja
v Celovcu.

STANE 2.— šilinga

tev. Mogoče pa le dočaka kako popoldne, da zbere farane h kaki resni predstavi. Sicer pa se bliža obletni čas lanskoletnih duhovnih vaj v farnem domu. Če bo omogočeno, se jih bomo tudi letos pridno udeleževali. Vabimo h tečajem tudi sosedne fare.

Posebno zahvalo zaslužijo otroci in njih pomočniki pri širjenju dobrega tiska; imamo 185 izvodov „Nedelje“, 100 izvodov „Vera in dom“, 78 izvodov „Otrok božji“, Mohorjanov je nad 150. Še pa držimo starega pravila: „Verskega berila se ne brani! Um ti bistri, srce verno ti ohrani!“ In se ne bojimo prepogoste izkušnje: „Če verskega berila v hiši ni, se vera bolj in bolj suši! In kjer pa vera suha je, postane trdo še srce!“ Tudi mladinski zbor je ob prazniškem nastopu žel priznanje za ves trud številnih vaj! Želimo, da vztraja in napreduje. Le da bi se obudil kak talent, ki bi jih vodil kot počitniški bogoslovec za praznike!

SMIHEL PRI PLIBERKU

Na Novo leto gremo vselej z razdvojenim srcem v cerkev. Kaj nam bo prineslo novo leto? Kaj bomo slišali na Novo leto z lece. Naš g. župnik so zelo strog gospod, včasih malo zagrmil na prižnici, pa tudi pokregajo se kaj radi. Tako nas je na Novo leto vselej malo strah, kaj bodo danes rekli. Sedaj smo že dvakrat veselo iznenadeni. Mesto groma in bliška je prišla na naša ušesa samo pohvala in zahvala. Morala sem se obrniti nazaj in pogledati na prižnico ali so sploh g. župnik na prižnici ali kdo drugi.

Morda si pa mislijo: „Karanje nič ne izda, morda bo pa pohvala več zalegla.“

Pohvalili so nas, da tako pridno obiskujemo božjo službo, kljub dolgi in težavni poti, da pridno darujemo za

cerkvene potrebe: popravo cerkvenih oblačil, za nove zvonove, katere smo nabavili v zadnjem letu, da smo že toliko darovali za novi zvon pri Katarini. Pohvalili so še predvsem pevce, mešani in mladinski zbor, novi cerkveni orkester ter se jim zahvalili za njih trud. Posebno zahvalo so izrekli v imenu škofije za lepo uspelo zbirko za Marijanišče, ko je moral priti voz dvakrat po stvari za naše študente. Pa smo tudi vselej veseli naših študentov, kadar ministrirajo ob velikih praznikih pri glavni božji službi. Tokrat jih je bilo kar šest pri oltarju.

Radovedni smo vselej, kaj je novega bilo in kaj se je zgodilo v starem letu. Krščenih je bilo 45 v fari, 33 zakonških in 9 nezakonških, 20 dečkov in 22 deklic. Tri osebe so stopile v katoliško cerkev, ena deklica tri leta, en fant 12 let in eno dekle 24 let, po zakramentu svetega krsta. Dve osebi sta izstopili iz katoliške cerkve. Poleg tega so bili trije zakonski otroci krščeni izven fare. Birmanih je bilo 90 otrok.

Blagoslovitev zvonov ob sklepu svetega leta 1950 v Železni Kapli

Kakor po drugih župnijah je v zadnji vojni tudi v Železni Kapli bilo pobranih osem zvonov. „Ali naj še naročimo nove zvonove? Morda spet pride vojna in bodo zopet odšli“, je rekel marsikdo. in vendar, v zaupanju na božjo previdnost in v zahvalo za božjo pomoč in varstvo v zadnjih težkih letih, je farna družina sklenila v svetem letu naročiti nove zvonove. Mnogo žrtev so doprinesli farani za nove zvonove. K prazniku Marijinega vnebovzvetja so bili zvonovi naročeni, na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, 8. decembra, med božjo službo pri Devici Mariji v Trnju, je prišlo 11 novih zvonov v našo farno družino.

Z velikim veseljem smo pozdravili takoj po božji službi nove zvonove na kolodvoru. Kdaj bo blagoslovitev? Vreme je bilo neugodno, skoraj stalno je padal sneg ali dež. Ali naj čakamo na spomlad? Novi zvonovi so dar svetega leta, naj še v svetem letu zapojejo iz lin farne cerkve sv. Mihaela in romarske cerkve Device Marije v Trnju. Določena je bila tretja adventna nedelja za dan posvečenja.

Farna družina se je v smislu svetega adventa pripravila na to slavje s slovesno tridnevno in stanovskimi dnevi za vse stancve.

Vreme je bilo zadnji dan pred blagoslovitvijo tako neugodno, da smo mislili, da se posvečenje ne bo moglo izvršiti. V soboto zvečer je deževalo in snežilo, snega okoli farne cerkve ni bilo mogoče odstraniti. Sneg in voda sta segala do praga cerkve.

Na dan posvečenja, 17. decembra,

Staro ZLATO in srebrn denar kupujem
po najvišjih cenah. — URE in
poročne prstane dobite pri meni
zelo poceni

F. Karner - URAR

Celovec, Burggasse 8.

hvala Bogu in Mariji, pa ni bilo padavin, bilo je toliko mrzlo, da se je voda pod nogami strdila, pri posvečenju je celo prisijalo sonce. Zgodaj zjutraj so pričele pridne roke pripravljati prostor posvečenja, ker je to bilo zvečer onemogočeno. Kljub množini snega so prihajali farani in gostje iz sosednih fara. Pri cerkvi je bil postavljen pod velikim križem oltar, na vsaki strani oltarja so bili okrašeni po štirje zvonovi za farno cerkev in štirje za cerkev Device Marije v Trnju.

Po dveh božjih službah so se zbrali navzoči, da pozdravijo prevzvišenega gospoda knezoškofa, ki je kljub neugodnem vremenu prišel v našo farno družino, da nam je posvetil in mazilil

Obhajil je bilo 17.367! V Rinkolah 1596, v Večni vasi 974, v Dvoru 399, v Šmihelu 14.398.

Pri sv. obhajilih smo nazadovali proti lani za 4000 obhajil. Vzrok temu je, da smo imeli lani sv. misijon in da smo imeli prej tri duhovnike, ki so lahko ustregli vsem željam naših parohov. Sprevidenj in bolniških obhajil je bilo 199. Pogrebov je bilo 27, 12 moških in 15 žensk. Trije otroci pod enim letom, Golobova Marica 16 let, vsi ostali čez petdeset let stari. Najstarejši moški je bil rajni oče Anton Strojnik, 91 let star, in najstarejša ženska Helena Prutej, pd. Albrehtova mati, 86 let stara. Zadnja, ki je umrla lansko leto, je bila Apolonija Augustin, 80 let stara. Porok je bilo v fari 12. Poročilo se je 32 faranov, 16 ženinov in 16 nevest. 18 oseb prirastlo, bomo še živeli na tej zemlji!

Letos je pust kratek, zato hitro na delo, ženini in neveste! Kdor ostane kljub svojemu prizadevanju neporočen, bo dobil pustnjaka na dom!

nove zvonove. Mali zvonček iz 15. stoletja, ki je sam v visokih linah stolpa, je pozdravil nadpastirja. Pevci so zapeli pesem v pozdrav, deklamirala sta fant in dekle. Nato je domači dušni pastir pozdravil prevzvišenega g. knezoškofa v imenu farne občine in ga prosil, da posveti nove zvonove, ki naj bodo izraz hvaležnosti fare do neskončnega Boga za varstvo pa tudi do preblazene Device Marije v Trnju, ki nam je pomagala v velikih stiskah. Novi zvonovi pa naj bodo tudi spomin tako številnim vojnim žrtvam naše farne družine. Nato je pozdravil nadpastirja zastopnik trške občine Železna Kapla in župan občine Bela, zastopnik župnijskega odbora katoliške akcije in zastopnik pripravljalnega odbora in botrov.

V procesiji smo spremljali nadpastirja v farno cerkev. Prevzvišeni g. nadpastir je daroval pontifikalno sv. mašo ob asistenci navzočih duhovnikov. Po sv. evangeliju nam je govoril o pomenu novih zvonov za versko življenje fare.

Vabil je posebno katoliško mladino, naj ostane zvesta Kristusu in sv. katoliški cerkvi. Povedal nam je pa tudi svoje globoko doživetje Kristusove Cerkve na dan Vseh svetnikov v Rimu, ko je bila proglašena verska resnica o Marijinem telesnem vnebovzvetju. Po škofovi sv. maši je bila pridiga milostl. g. prošta Andreja Truppeja, ki je govoril o vzvišeni službi novih zvonov, ki nas kličejo na zmagovito pot k Bogu in nas odvrtaajo od poti teme. Pozval je vse stanove, naj vztrajajo stanovitno na poti k Bogu v večno življenje.

Nato je prevzvišeni g. nadpastir na pripravljene mestu pred cerkvijo slovesno posvetil in mazilil zvonove s sv. oljem. Pri tem mu je pomagal mil. g. prošt Andrej Truppe. Asistiral je č. g. komendant Alojzij Marašek iz Rebroc in drugi navzoči duhovniki.

Pretrsljiv je slovesni obred Cerkve. Posvetitelj umije zvon znotraj in zunaj z nalašč zato blagoslovljeno vodo. Kakor je človek krščen s krstno vodo, tako naj simbolično tudi zvon z umivanjem z blagoslovljeno vodo vstopi v službo božjo v cerkvi. Nato je maziljen zvon v znamenju križa s sv. oljem. Po molitvi psalmov posvetitelj mazilil zvon še na sedmih mestih z bolniškim oljem in nato na štirih mestih s sveto krizmo.

Zvon je slovesno posvečen. Oznanil se zdaj blagovest Kristusova po Luku, kakor se bere v sv. maši Marijinega vnebovzvetja... „le eno je potrebno, Marija si je izvolila najboljši del, ki ji ne bo odvzet.“ (Luk. 10.) Posvečeni zvonovi nam kličejo: Le eno je potrebno (Nadaljevanje na 7. strani)

Naši zvesti pomočniki

Ko je treba zemljo vedno boljše obdelovati, da nam daje odgovarjajoče pridelke, ko je treba pripravljati seme za setev, ko je treba okopavati zemljo in zatirati plevel, ko je treba pospravljati pridelke in jih pripraviti za prodajo, nam pri vsem pomagajo zvesti pomočniki. Ti nas ne zapustijo, ti nam ostanejo zvesti tudi takrat, ko ne moremo, tudi za dobro plačo ne moremo dobiti delavcev. Ti naši najboljši in najzvestejši pomočniki pri delu tekem celega leta, od spomladi preko največjega dela v poletju pa do pozne jeseni so najrazličnejši kmetijski stroji in kmetijsko orodje.

Ko so naš tako kmetijski stroji zvesto spremljali skozi celo leto in so nam vedno tudi zvesto pomagali ter pri delu niso nikdar omagali, so pa kmetovalci večkrat do teh svojih najzvestejših in najzanesljivejših pomočnikov zelo nevhvaležni. Delo je končano, pridelki so pospravljani in setev v zemlji čaka, da mine zima in vzbudi sonce naravo k novemu življenju. Zima je, posebnega dela zunaj ni, kmetijskih strojev ne potrebujemo. Zato pa leži večkrat kmetijsko orodje in ležijo ter stojijo kmetijski stroji razmetani po dvorišču, pod kapom, nezadostno zavarovani pod nadstrešji in v šupah ter lopah. Večkrat smo jih pustili take,

rabljenih ležajev pa ne moremo popraviti sami, popraviti jih mora strokovnjak, torej ključavničar, kovač ali pa tudi včasih mehanik. Nato pregledamo in preizkusimo vse cevke in kanalčice, po katerih teče olje do posameznih ležajev in delov strojev. Vse te kanale temeljito očistimo, ker so večkrat vsled prahu zamašeni in olje ne more prihajati do ležajev. Posledica tega je, da se posamezni in to navadno ravno dragocenejši deli stroja prehitro obrabijo. Zamašene in onesnažene odprtine za mazanje snažimo in očistimo z žico primerne debeline. Ako je mogoče ležaje razstaviti, napravimo tudi to in nato posamezne dele ležajev izperemo s petrolejem ter ležaje spet sestavimo.

Popravilo strojev — pravočasno

Ako smo med poletnim ali jesenskim delom opazili, da stroji ali posamezni deli stroja ne delujejo popolnoma brezhibno in ni bilo časa takrat, da bi stroj pregledali in da bi ga dali mogoče v popravilo, moramo to vsekakor napraviti sedaj. Stroj sedaj temeljito pregledamo in ga tudi po potrebi razstavimo v posamezne dele. Ako pri tem ugotovimo, da so posamezni deli tako pokvarjeni, da bi jih tudi domači obrtniki ne mogli popraviti, že takoj sedaj pozimi naročimo nadomestne dele iz tovarne. Pri naročilu moramo točno označiti naročene dele stroja. Tako naročilo iz tovarne je najlažje mogoče in je nato naročilo tudi najzanesljivejše izvršeno, ako imamo katalog nadomestnih delov stroja. V tem seznamu so označeni, opisani posamezni deli stroja in vsak del ima svojo številko. Ako naročamo po tem seznamu, bomo gotovo dobili odgovarjajoči nadomestni del. Zato je nepravilno, da dajemo take kataloge in sezname strojev otrokom, da se z njimi igrajo. Te sezname moramo skrbno spraviti, da jih imamo pri roki, kadar jih potrebujemo.

Ko smo tako stroje osnažili, namažemo one dele strojev, ki bi mogli zarjaveti, z mastjo. Lesene pa tudi železne dele strojev na novo prepleškamo, ako je to že potrebno. Barvamo pa tako, da prevlečemo posamezne dele stroja dvakrat do trikrat s tanko plastjo barve. Taka barva je mnogo bolj trajna kakor pa na debelo na enkrat na posamezne dele stroja nanesena barva. Pri tem pa moramo ponovno povdariti, da bo tako barvanje uspešno in trajno le, ako smo železne

dele, ki jih pleskamo, preje res temeljito osnažili in odstranili vse ostanke prejšnje stare barve.

Ko so tako vsi deli stroja pregledani in ko jih je po potrebi tudi popravil že obrtnik, vse dele stroja spet skrbno sestavimo, nato pa napolnimo vse mazilne vdolbine in posodice z mazivom.

Ni pa dosti, ako bi pregledali in primerno uredili pozimi samo večje kmetijske stroje. Pregledati moramo vse, tudi najmanjše kmetijsko orodje. Vse tope železne dele moramo dati naostri in vse pokvarjene in odlomljene dele pa nadomestiti.

Jermenje.

Dragoceni deli strojev, ki pomagajo prenašati silo z enega dela strojev na drug del, je jermenje. Jermenje ima tudi veliko vrednost, zato moramo na jermenje skrbno paziti, da se čim manj obrabi. Večkrat potrosijo jermenje s kolofonijem, kar pa vzroči, da postane jermenje krhko, se hitro obrabi in razpoka ter raztrga. Ako jermenja dalje časa ne rabimo, ga izperemo v mlačni milnici ter s ščetjo temeljito osnažimo ter tako odstranimo vse ostanke kolofonija in masti ter olja. Ko se tako očiščeno jermenje posuši, ga natremo večkrat z razpuščenim govejim lojem in vedno pustimo, da se polagoma posuši. Na novo ga natremo vsakokrat, ko je jermenje že vsrkalo prejšnji loj. Tako jermenje ostane voljno, se malo razteza in se tudi malo obrabi.

Domača orodnica

Vsak kmet bi moral imeti doma vse priprave, da more popraviti sam male napake in pogoške na strojih in orodju. To malo rokodelsko orodje, ki naj bi ga imel vsak kmet, pa ne sme biti razmetano po vsej hiši, kadar bi ga potrebovali, ga pa ni mogoče najti. Zloženo naj bo lepo v predalih in na policah in sicer posebej žrebliji, posebej pa spet vijaki, maticice, ključji za vijake itd. Važno je, da imamo ključje za vijake raznih velikosti, ker tako najbolj obvarujemo obrabe matične glavice.

Ako bomo vsako jesen ali pa vsaj vsako zimo tako temeljito pregledali in popravili vse kmetijske stroje in vse kmetijsko orodje, bomo imeli s stroji veliko veselje, ker moremo biti prepričani, da bodo stroji spet v prihodnjem gospodarskem letu naši dobri pomočniki in naši dobri prijatelji.

RAZNE VESTI

Plin iz petroleja

V Angliji nadaljujejo s poskusi za proizvodnjo navadnega plina za uporabo v gospodinjstvu iz petroleja. Na zborovanju plinskih inženirjev v Londonu je izjavil podpredsednik društva teh inženirjev, da bo ta način lahko imel ogromen pomen zaradi pomanjkanja premoga. Poskusi so dokazali, da se nov plin lahko meša v vsaki količini s plinom iz premoga. Plin iz petroleja bodo lahko proizvajali po konkurenčnih cenah.

V letu 1952 bodo v Anglijo uvozili predvidoma 20 milijonov ton petroleja. V letu 1938 so uvozili samo 4 milijone ton petroleja.

Ameriška petrolejska industrija

V zadnjih povojnih letih se je svetovna proizvodnja petroleja sukala okoli 3 milijard sodov na leto. Od te količine so producirale Združene države 62 odstot., Venezuela 14 odstot., Sovjetska zveza 6 odstot., Perzija 5 odstot., Saudova Arabija 3 odstot., Mehika 2 odstot., Irak 1 odstot., ostalih 7 odstotkov odpade na nadaljnjih 38 držav. Poudariti moramo, da je na področju produkcije in čiščenja petroleja ameriška produktivna zmogljivost porasla za 26 odstotkov po koncu zadnje vojne in da ameriške petrolejske družbe zdaj izvajajo obširen program povečanja in moderniziranja, da

bodo lahko kos potrebam, ki bi nastale v primeru sile.

Bencin točijo avtomobilisti

V Združenih državah je zdaj okoli 375 prodajalnih bencina, pri katerih si postrežejo avtomobilisti sami na ta način, da si sami natočijo bencin iz črpalke — katerih ima vsaka prodajalna približno 20 — in nato plačajo nameščencu dolžni znesek. S tem se znatno pospešuje delo, sistem pa omogoča tudi občutno znižanje prodajne cene bencina, ker ni treba plačevati uslužbencev za natakanje bencina.

Koliko jajec pridelajo na svetu?

Ameriško poljedelsko ministrstvo predvideva, da bo svetovna produkcija jajc prekosila letos za 5 odstotkov lanske produkcije in za 33 odstotkov predvojno letno povprečje. Združene države bodo pridelale 59 milijard, Kanada 3 milijarde 900 milijonov, Francija 7 milijard 200 milijonov, Velika Britanija 5 milijard 750 milijonov, Italija 4 milijarde 650 milijonov, zahodna Nemčija 3 milijarde 600 milijonov, Danska 2 milijardi 112 milijonov jajc; pridelok ostalih držav pa je znatno manjši.

Jeklo

S svojo produktivno zmogljivostjo 91.512.785 ton na leto, proizvaja ameriška jeklarska industrija vsako leto okoli 600 kg jekla na osebo.

Rešitev nagradne križanke tvrdke PREIS IN SINOVI, Celovec

Besede so bile:

Vodoravno: 1 OBLEKA NAREDI ČLOVEKA. 8 re. 9 bi. 10 SAVA. 14 DVE. 17 mn. 19 BENDER. 23 PLES. 26 tvor. 27 ERNA. 29 osa. 30 da. 31 da. 32 RAGLAN. 33 zv. 34 KOSTUM. 36 kri. 38 pn. 39 Rm. 40 ml. 42 a. a. 43 CENA. 45 park. 47 Ps. 49 TAKOJ. 52 KAC. 53 Igor. 54 SPORT. 57 Rja. 58 da. 59 er. 60 kz. 61 VOLNA. 62 rja. 64 radion. 67 amen. 68 orjak. 69 PLAŠČ. 70 Idrija.

Navpično: 2 br. 3 Iekarna. 4 a, b. 5 Rim. 6 vre. 7 Kw. 10 STARI TRG. 11 av. 12 vod. 13 ara. 14 De Gasperi. 15 vrl. 16 ena. 18 NIZKA CENA. 19 bo. 20 ESK. 21 NA OBROKE. 22 Rhur. 23 p. d. 24 lak. 25 SVILA. 28 an. 35 m. m. 37 Rm. 38 pajdaš. 41 čaj. 44 naboj. 45 pika. 46 KRZNO. 47 polje. 48 srna. 50 Karl. 51 grad. 54 svod. 55 por. 56 tak. 63 ja. 65 dr. 66 i, i.

OPOZORILO VOJNIM POŠKODOVANCEM

Koroška zveza vojnih poškodovancev (Kärntner Kriegesopferverband) sporoča, da so od 8. januarja 1951 poslovni prostori v Celovcu premeščeni iz dosedanjih prostorov na Heuplatz 3 v Paulitschgasse 13, Jezuitska kasarna, z vhodom nasproti hotela „Glocke“. Najbližja tramvajska postaja: Deželna vlada (Landesregierung).

ČUDEŽI URANOVE DOBE

V Liverpoolu je profesor na atomski raziskovalni postaji „Harwell“, H. W. G. Skinner izjavil, da bi iz ene tone urana lahko dobili toliko energije kot iz treh milijonov ton premoga, ako bi znanstveniki uspeli, da razbijejo uranove atome v več ali manj enake polovice. To bi pomenilo, da bi lahko proizvajali le s sedmimi ali osmimi tonami urana ves električni tok, ki ga porabi Anglija v enem letu.

Atomska energija je bila v preteklosti skozi tri milijarde let, tista, ki je oskrbovala sonce in zvezde s toploto in ki je omogočala življenje. Dodal je: Zdi se, da bo v teku prihodnjih desetletij atomsko gorivo proizvajalo verjetno najmogočnejšo silo. Pristavil je še, da bi lahko obratovale na primer ladje in velika letala z atomskim gorivom. Avtomobili ne bi bili za to primerni, ker niso dovolj veliki, da bi imeli svojo lastno atomsko peč.

Delo štirih mesecev

(Nadaljevanje s 3. strani)

ška mladina v Železni Kapli versko igro „Marijino sporočilo današnjemu svetu“; igro so 10. decembra ponovili v farnem domu, v Št. Jakobu pa so pripravili za Silvestrovo priljubljeno igro „Planinska roža“.

Po silvestrovanju v Celovcu, ki je potekalo prav v veselem razpoloženju, bomo v novem letu začeli z delom s podvojenim veseljem.

Iz poročila je razvidno, da so bile nekatere skupine zelo pridne in delavne. Koliko prave zabave in potrebnega pouka je pri tem ljudstvo prejelo, ni mogoče povedati. Naj se po teh uspehih navdušijo tudi druga društva in drugi zbori, naj se prosveta res poživijo, naj se naš narod začne spet zavedati, da bo živel in rasel le, če bo res deloval.

Da bo naš list tudi obraz prosvetnega dela na deželi, lepo prosim, da pošljate redno svoja poročila o igrar in nastopih na uredništvo ali „Kulturnemu odseku“. Tako bomo vsi imeli najlažji pregled o delu in napredku ter o prizadevanju naših prosvetašev. Prosim tudi razne voditelje, da grede na roke z igrarji, notami in pesmimi onim prosvetnim društvom, ki bi jih za to prosili. Voditelje, ki imajo mnogo izkušenj s prosvetnim delom, prosimo, da svoje skušnje in svoje znanje zaupajo tudi drugim in sicer na ta način, da jih objavijo v našem listu. V vseh zadevah glede prosvetnega delovanja se obračajte na Kulturni odsek.

Dr. Valentin Inzko, predsednik „Kulturnega odseka Narodnega sveta“

Vaša zimskošportna oprema

je v športni hiši

„Dava“
(K. KUNTSCHITZ)

Celovec-Klagenfurt, Bahnhofstr. 26, Tel. 22-49

kakor so pač bili po zadnje opravljenem delu, vsi zamazani, zablteni, pokriti s kepami zemlje, ki so se prilepile na posamezne dele kmetijskih strojev.

Tako ravnanje je nepravilno, je znak nevhvaležnosti do strojev, je negospodarsko in je v resnici veliko, neopravičljivo zapravljanje denarja. Še med delom se večkrat stroji ne kvarijo tako kakor pa sedaj, ko vsi zanemarjeni stojijo na dvorišču. Ako pa se med delom stroji kvarijo in obrabljajo, se to navadno tudi izplača, ker nam pač opravljajo bolj ali manj težko delo. Ako pa se kvarijo stroji v času, ko nam ne koristijo, ko ne opravljajo nobenega dela, je to razmetavanje denarja.

Stroje očistimo

Zato mora biti prva skrb skrbnega in razumnega gospodarja v jeseni, da spravi v red kmetijske stroje in kmetijsko orodje. Vse stroje in vse posamezne dele strojev je treba očistiti, osnažiti. To je najlažje napraviti v jeseni takoj po končanem delu, ko blato na strojih še ni preveč strjeno in ga je mogoče odstraniti s hladno vodo, ako izpiramo stroje tako, da v curku teče voda iz cevi na posamezne dele stroja. Ako pa tega dela nismo opravili v jeseni — in to se žal pogosto zgodi — moramo to delo vsekakor opraviti sedaj pozimi. To delo pa je sedaj že malo bolj naporno. Vzeti moramo večkrat na pomoč malo železno lopatico ali zastarelo dleto in z njim ostrgamo zemljo s posameznih delov kmetijskih strojev. Saj je ta zemlja včasih trda kakor beton med kolesjem in jo je mogoče odstraniti samo s pomočjo vroče vode in močnih ščet. Tako je mogoče očistiti predvsem lesene dele strojev. Rjo, strjeno olje in strjeno mast pa najlažje odstranimo s petrolejem, katerega pa ne zlivamo na nesnago, ampak čopič pomakamo v petrolej in z njim polagoma odstranjujemo nesnago s posameznih delov stroja. Večkrat moramo vzeti na pomoč še strgalo, močno železno lopatico in žičnate ščeti.

Ko smo stroj očistili, moramo stroj temeljito pregledati. Ako dvignemo os ali osovino, se moremo prepričati, če so mogoče ležaji že zrahljani. Iz-

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

trebno, to je poveljevat Bogu, mu služiti, ga ljubiti...

Cerkveni pevski zbor je prepeval primerne pesmi k posvečenju. Vodil je zbor večji g. inšpektor Franc Piskernik. Fant in dekle sta deklamirala pesmi v pozdrav zvonovom. Ob sklepu pa so vsi navzoči zapeli: Je angel Gospodov...

V farni dvorani so pozdravili zastopniki farne družine nadpastirja, pevci so zapeli pozdravno pesem. Prevzvišeni gospod nadpastir je ostal med njimi. Ob treh popoldne pa se je že oglašil veliki zvon iz lin farnega stolpa, za njim trije njegovi pomočniki. Zapeli so prvo pesem Najvišjemu... Nato so zapeli v slovo prezv. gospodu knezškofu pesem zahvale farne družine nadpastirju. Še isti dan so zvonovi spremljali nedolžnega otroka na farno pokopališče.

Zvonovi cerkve Device Marije v Trnju so prvič zapeli na Marijin dan v soboto pred Svetim dnevom. Morda kdo vpraša, kakšni so zvonovi? Kako pojejo. O tem morda poročamo drugič, da poročilo ne bo predolgo.

Dal Bog, da bi novi zvonovi dolgo oznanjevali slavo božjo in slavo Marije v nebo vzete v Trnju in nam kazali pot do večnega cilja.

GLOBASNICA

V početku se je samo šušljalo po fari, da nas namerava g. kaplan zapustiti. To se je sedaj uresničilo. Res nas je zapustil g. kaplan č. g. Janez Rovani.

Skoro tri leta je deloval med nami v veliko naše zadovoljstvo. Udeleževal se je vseh praznikov. Vodil je Marijino družbo, fantovski odsek, Marijin vrtec, dramatični odsek. Kolikokrat nas je razveseljeval z lepimi, izbranimi igrami ter s tem pospeševal izobrazbo naše mladine. Vsako leto je povabil Miklavža v našo vas, da je obdaroval pridne fantiče in marljive deklice. Z njim smo izgubili tudi dobrega fotografa, ki je „jemal na plošče“ najznamenitejše trenutke našega farnega življenja. Tudi v tej stroki ga bomo pogrešali.

Zelo ganljivo je bilo njegovo slovo, ko so se na predvečer njegovega odhoda zbrali nepričakovano njegovi prijatelji in znanci ter mu priredili preprosto, a zelo pristržno prireditev. Zapeli so mu v slovo. Temu so sledila razna voščila, deklamacije, govori, prihajajoči iz res ljubečih src. Vse to bi se moglo izraziti z eno besedo: zahvala za vse njegovo nesebično delo. Naša fara bo mogla med imena svojih duhovnikov-voditeljev zapisati tudi zaslužno ime gospoda Rovana.

Mi vsi se ga bomo spominjali s hvaležnostjo. Dal Bog, da bi bilo istotako blagoslovljeno z velikim uspehom njegovo delo na novem mestu v Škocijanu. Pa večkrat na veselo svidenje, g. kaplan! Upamo, da bo njegov naslednik imel isto potrpežljivost ter bo znal prav tako potrpeti z nami.

Na Božič popoldne je mala tombola privabila v župnijske prostore mnogo živčava, to je dečkov in deklic. Marsikom se je sreča nasmehnila s klobaso ali pa s slaščicami.

Na Štefanovo se je pa postavila naša igralska družina z igro: Krivopri-sežnik. Kljub utrujenosti radi priprave na svete božične praznike je bila udeležba pri igri kar zadovoljiva.

ŠT. VID V PODJUNI

(Silvestrovanje in še kaj.) „Da ne bo obveljalo, kar ljudje marnjejo: da je naše društvo zaspalo...“ Tako je dejal Lekšov atej, ko je na zelo lep domač in šegav način razlagal, zakaj nas je „Danica“ povabila še zadnji dan starega leta v Voglovo dvorano. Ta se je, kakor vedno, izkazala seveda vse premajhna; ker preveč željni so naši ljudje duševne hrane. Spored je bil tak, da so prišli vsi na svoj račun.

Petje je bilo deloma resno, deloma za smeh, podučljivemu prizoru „Gospodična Rezi“ je sledila smešnica „Dva gluha“. Vmes pa odlični nastop „Kavarice“, ki razodeva mnogo pevske in oderske sposobnosti, kateri naj bi pridno gojila in razvijala do čedalje lep-

ših uspehov. Pa tudi igralci onih dveh prizorov so se dobro postavili.

Zelo prijetno nas je iznenadil nastop dveh mladinskih pevskih zborov, mešanega in moškega. Številčno jako močni mešani zbor je podal nekatere pesmi z nepričakovano dovršenostjo, ki jo bo pa gotovo tudi novorojeni moški zbor kmalu dosegel, ako se bo vežbal z dosejanjo marljivostjo. Mlademu pevovodji in režiserju Hanzeju Kežar prisrčno čestitamo k temu lepemu nastopu in mu kar naravnost povemo, da naj nas ne pusti predlogo čakati na prihodnjo prireditev.

Počasi, pa gvišno, nas zalezuje zimski mraz. Božič smo lepo obhajali in pri tem tudi nismo zanemarili častitljivih verskih navad naših prednikov. Skoraj malo obilno nam je svetoletni koledar podaril rdečih dni za sklep leta. Kar po dva na enkrat in celo po tri. Pa se kljub temu le nismo naveličali hoditi v cerkev k maši in vmes tudi še k žegnu. Saj si je treba toliko prižbrati, pred vsem drugim pa ohranitev miru v fari in v svetu.

Sedaj pa čakamo, kaj nam bo neki novo leto prineslo. Morebiti res elektriko? Čas bi bil! Saj nas že tako neznanško dolgo vlačijo za nos, da smo zanjo nasekane macesne že mislili Leitgebu prodati. Oni, ki so jih Kamenjani v farovškem nasekali, so itak že napol segniti. Najbolj potrebni smo elektrike zavoljo luči. Sicer smo ja vajeni petrolejke-smrdljivke, a kaj nam pomaga vsa navajenost, ko nam pa petrolej po kapljicah dajejo, kakor dragoceno medicino.

S 1. januarjem smo postali tudi mi del Koroške dežele. Doslej to namreč nismo bili. Naša glavna cesta je bila samo občinska. In odkar nam je Hitler rikarsko občino razsekjal in po koscih razdelil na druge občine, nihče ni gledal na to edino prometno žilo skozi farno in iz fare v svet. Upajmo, da bo odslej drugače, ko je cesto prevzela dežela. Bog daj, da bi se po njej sredno vozili skozi leto 1951 in vsa naslednja leta.

SV. PETER V ROŽU Zahvala

Vsem, ki so nam v naših najhujših urah naše dvojne žalosti povodom smrti naše ljube in nepozabne matere in sestre kakorkoli stali tolažilno ob strani; za izraženo sožalje, za lepe

GOSPODARSKE VESTI

SLIKA OČESNE SESTAVE

Tovarna Bausch & Lomb Optical Comp. je izdelala fotografski aparat, ki lahko slika navadno ali v barvah mikroskopsko sestavo očesa. Tak postnetki omogočajo ugotovitev različnih bolezni, kot je abnormalno stanje kapilarnih žilic ali krvavenje, ter so zelo koristni pri ugotavljanju in zdravljenju očesne mrežnice.

Razen tega olajšuje ta fotografski aparat diagnozo poapnenja žil, sladkorne bolezni, povečanega krvnega pritiska, vnetja ledvic in možganskih čirov ter pokaže z vrsto slik spremembe mrežnice, ki so predhodni znaki raznih obolenj.

OGREVANJE S SONČNO TOPLOTO

Podpredsednik društva za preskrbo s toploto „Heat-Regulator Manufacturing Company, Minneapolis-Soneywell“, John Haines, razlaga, kako se lahko ogrevajo enonadstropne hiše s sončno toploto. Zamisel ogrevanja stanovanj s sončno toploto je sedaj zelo priljubljena. Prejšnji mesec je bila posebna konferenca za izkoriščanje sončne toplote, ki se jo je udeležilo sto inženirjev in arhitektov. Udeleženci konferen-ce so si ogledali malo leseno stavbo, ki so jo postavili za poskuse. Streha stav-be je bila deloma iz stekla, pod streho pa je zbirala črna kovinasta plošča sončno toploto, ki jo je oddajala po z vodo napolnjenih ceveh v razne stanovanjske prostore. Na ta način se ogreva stanovanje.

Po drugem načinu, ki se ga poslu-žuje ravnatelj zavoda za industrijsko

vence, za sodelovanje in pomoč, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za številno udeležbo na poti k zadnjemu počitku naših predragih, dekletom za pretresljive žalostinke, prav posebno pa č. gospodoma Zaletelu in Česnu za v srce segajoče poslovljne besede ob odprtem grobu, izrekamo s tem našo najiskrenejšo zahvalo in Bog plačaj!

Globoko žalujoča-preostala
Kraucarjeva družina

LOČE

Pala je pala...

Življenje le trpljenje,
sreča, mladost, življenje
kaj kmalu nas zapustita
kot kapljica na vejici,
veter pihne, pa jih ni...

V tem verzu je zapopadeno tudi vse življenje mlade v cvetu mladosti umr-le Trezi Šnablove.

Že v svojih najnežnejših letih je morala zapustiti svojo rojstno grudo, kraj, kjer ji je tekla zibelka... Pa tudi njena druga domovina je ni sprejela pod svoje okrilje tako kot bi se morda spodobilo. Mlada in neizkušena je morala v tujino za kruhom, kjer si je pa nakopala bolezen, ki je Treziki kaj kmalu upihnila luč življenja. Polna življenjske sile in volje se je upirala razjedajoči kali. Toda višja sila je hotela drugače.

Ravno pred najlepšimi prazniki, bo-žičem, se je Trezi vsa udana in pripravljena na zadnjo selitev v novo in poslednjo domovino, katero je ne more oropati nihče več, lepo poslovila od ljubljenskih svojcev in številnih znancev za vedno. Mlada, lepo cvetoča rožica je pala kakor nežna cvetka, ki jo slanca pomori... njena duša pa je šla tja, kjer ni težav in grenkobe in kjer jo ljubeča mamica in očka želita imeti tudi ob svidenju.

Naj bi bila Treziki lahka zemljica na loškem počivališču in naj bi počivala v miru, težko prizadetim staršem in sestri pa naše globoko sožalje.

APAČE

Naša farna mladina priredi 14. januarja 1951, ob 2. uri popoldne dve igri „Sreča“ in „Gospodična Rezi“. Na koncu še dodamo kratek prizor „Kmet in fotograf“.

Pridite in razveselite nas s svojim obiskom! Ne bo vam žal, ker boste imeli nekoliko prilike, da se boste mogli malo nasmejati.

raziskovanje v Denverju, v državi Kolorado, pa oddaja črna kovinasta plošča sončno toploto štirironskemu kupu zdrobljenega gruščca na dnu hiše. Ta kup zdrobljenega kamenja dovaja potem skozi osem ur potrebno toploto v stanovanje.

V Doveru, v državi Massachusetts, nabirajo sončno toploto nekake luknje v črni zbiralni kovinasti plošči in jo zbirajo nato v sodih s posebno kemično zmesjo (sodium decahidrat), ki drži toploto celih devet dni in popolnoma oskrbuje stanovanje z njo.

KINO — RADIOGRAFIJA

Svoječasno je bila uporaba X-žarkov skoraj izključno omejena na ugotavljanje kostnih zlomov in tujih teles; danes pa je radiologija nepogrešljiv činitelj v skoraj vseh panogah medicine. S pomočjo radia dejansko lahko ugotovijo nepravilnosti želodca, prsnega koša in arterij, v zobozdravništvu pa odkrivajo z njim vse skrite vzroke bolečin.

Na tehnični razstavi, ki so jo priredili v Londonu ob priliki mednarodnega radiološkega kongresa, so bile razstavljene najmoderneje vrste aparatov z X-žarki. Med njimi je bil tudi kinematografski aparat, ki ga je razstavil neki angleški tovarnar. S tem aparatom se lahko izdelajo filmi z X-žarki za vse dele človeškega telesa in predvajaajo bodisi z normalno brzino kot tudi zelo počasi. Ti filmi so zelo dragoceni, ker lahko na ta način opazujejo zdravniki premikanje in gibanje sklepov, delovanje srca, proces prebave in

VESTI IZ SLOVENIJE

V mesecu novembru so v Sloveniji med drugimi umrli (Ljubljana je označena s kratico „Ljbl.“):

Roza Boškin, Jesenice; Anica Sprohar r. Frančekin, Ljbl.; Ivan Rus, posestnik, bivši trgovec in gostilničar na Bledu; Franc Borštnar, električar Litostroja, Ljbl.; s. Donata Marija Pezdevšek, usmiljenka, Zadvor pri Ljbl.; dr. Spiler-Muys Franc, šef pravne oddelka Gradisa IMM, Ljbl.; Janko Kosovel, Crniče; Franc Pirc, mlinar in posestnik na Hudem pri Radomljah; Angela Lovšin, Ribnica; Slavko Boh, Ljbl.; Jožefa Peče, Ljbl.; Ivan Poljanec, župnik na Trstenu; Ivan Murn, poštni uslužb., Ljbl.; Marija Urbanc, Ljbl.; Anton Jeril, Ljbl.; Ivana Resnik, prodajalka, Ljbl.; Elizabeta Petek roj. Vraz, posestnica v Hardeku pri Ormožu; Jože Zavadlav, obrtnik, Ljbl.; Damjan Maselj, Znojilo pri Domžalah; Marija Hafnar, bivša mesarica in posestnica v Mojstrani; Maks Sedej, Ziri; Janez Marolt, gradbeni delovodja, Bled; Marija Bernetič roj. Babič, Dolenja vas; Ivan Vilfan, orožnik, Kranjska gora; Uršula Zolnir, vdova po nadučitelju Ljbl.; Anton Zitnik, Crna vas pri Ljbl.; Franc Jenko, Preska pri Medvodah; Julijana Kobilica, Ljbl.; Albert Papter, višji strojevodja, Ljbl.; Zlatka Barle, magistratna uradnica, Ljbl.; Franc Puntar, p. d. Gregorič, Unec pri Rakeku; dr. Franc Minarž, primarij-ortoped, Ljbl.; Jožefa Beričič roj. Kumar, Ljbl.; Antonija Valentič r. Ivančič, Ljbl.; Lucija Gabrošek, učiteljica, Velika Nedelja; Karel Ceh, Ljbl.; Leon Valentinčič, Mahovnik pri Kočevju; Peter Komatar, kurir, Ljbl.; Albin Kos, delavec LIP, Brežice, po smrtni nesreči; Ivan Lenčec, delavec mestnih opekarn, Ljbl.; Ivanka Wrinskele, Ljbl.; Pavla Hribernik roj. André, Ljbl.; Valentin Kuštrin, čevljar, Ljbl.; Ante Goste, rudar, Log pri Zgorju; Rudolf Silc, strojevodja, Novo mesto; Engelbert Gostiša, magistratni uradnik, Ljbl.; Franc Ograjenšek, Celje; Pavlina Mihalek roj. Jančič, Ljbl.; Jože Remeč, usnjar, Ljbl.; Peter Vitko, Maribor; Tini Salamon roj. Zagrajski, Boštanj pri Grosuplju; Florijan Krajc, Stari trg pri Rakeku; Minka Kunšek, Celje; Kesa Ludvik, rudar, po smrtni nesreči, St. Janž na Dol.; Jože Debevec, vrvar, Borovnica; Jože Elšnik, posestnik v St. Petru pri Mariboru; Albina Cufar, Jesenice; Franc Majzel, posetnik v Bistrici pri Rušah; Franc Knez, rudar, po smrtni nesreči, Tržišče pri St. Janžu; Franja Kos roj. Lodes, Ljbl.; Mirko Fornazarič, Ljbl.; Pavla Maček roj. Smrekar, Šmartno pri Litiji; Amalija Kro-novšek, Braslovče; Ana Trampuš roj. Kopač, Preska pri Medvodah; Marija Kofol, Ldrija pri Bači; Edvard Primic, uslužb., Gradisa, Ljbl.; Mimica Janežič, Ljbl.; Franc Mavsar, železničar, Ljbl.; Avgust Blaznik, fotograf, Skofja Loka; Marija Kožar roj. Pucelj, Hrovača pri Ribnici; Ivana Svigelj, Gornja Radgona; Metka Starman, Skofja Loka; Ludvik Somer, uslužb. sodišča v Brežicah; dr. Jože Rožman, hon. prof. XII. gimnazije v Ljbl.; Anton Ulčar, poštni uslužb., Prežganje; Danica Natek roj. Senica, Soštanj; Ignacij Trampuš, avtotaksi na Jesenicah; Josip Mahnič, Povirje pri Sežani; Jan-ko Tušek, student vet. tehnikuma, Radovljica; Stanko Pečnik, uslužbenec drž. mag. v Kočevju; Franc Cesar, železničar-kurjač, Ljbl.; Marija Hribar roj. Petelinc, Ljbl.; Alojzij Križman, Ljbl.; Jakob Tavš, Cer-veno; Alojzija Savnig-Batistič, Vrtojba; Slavko Tičar, bivši trgovec, Maribor; Amalija Zlahtič roj. Finžgar, Sela pri Ptujju; Alojzij Urbančič, sol. nadzornik, Kobarid; Anton Komac, žel. urad., Ljbl.; Karel Mayer, v. pošt. kontr., Ljbl.; Janez Sedentič, Ljbl.; Ivan Levar, dramski igralec, Ljbl.; Marija Weilgoni roj. Vladika, Litija; Franc Bajd, Kranj; Jože Zitko, uslužb. Lipa, Matenja vas; Marija Pupp, Kranj; Anton Klun, strojevodja, Ljbl.; Lojzka Meden, Begunje pri Cerknici; Jože Okoren, želez. urad., Grosuplje; Jože Samar, uslužb. planske komisije LRS, Ljbl.; Franc Strukelj, bivši gostilničar, Gunclje nad Ljub.; ing. Viktor Novak, gozdar, Ljbl.; Marija Arneš, učiteljica, Slovenjgradec; Anton Smitek, rav. tovarne Plamen, Kropa; Franc Serdoner, jet. paznik, Celje; Ana Vipotnik roj. Silujanova, Celje; Ivan Črešnovc, gradb. delovodja, Ljbl.; Franc Lasnik, narednik, Zalec; Radivoj Korene, tisk. strojnik, Ljbl.; Ivan Cencelj, ptilelec, Ljbl.; s. Tolentina-Rozina Gonza, usmiljenka, Benica v Prekmurju; Rudolf Bekar, v. davčni urad., Ljbl.; Albin Molan, žel. urad., Ljbl.; Franc Leskovec, Ljbl.; Karol Tanko, bivši posest. in čevljar, Ribnica; Stanka Zivic roj. Prosen, Ljbl.; Jože Cvenkel, posest. v Ljubnem na Gor.; Ivan Puš, Krka pri Stični; Jože Poljšak, gostilničar pri „Vrhničanu“ v Ljbl.; Janez Jeran, Beričevo; Ivan Fajdiga, Ljbl.; Hele-na Umberger roj. Petek, Ljbl.; Terezija Urbančič, Ljbl.; Ivan Sengar, miz. pom. Ljbl.

naravno lahko ponavljajo prikazovanje po mili volji, dokler niso prišli do izčrpnih zaključkov in ugotovitev.

Na ta način dosežene slike ne služijo samo za ugotavljanje individualnih primerov, temveč prispevajo tudi k boljšemu spoznavanju procesov človeškega telesa in so v neprecenljivo pomoč pri pouku medicinske vede. Zamisel filmske radiografije ni nova. Vendar je šele zdaj z uporabo napredka na področju X-žarkov in optične tehnologije postalo mogoče izdelovati filme z X-žarki v tako izpopolnjeni obliki, da popolnoma odgovarjajo zahtevam in so brez nevarnosti za bolnika.

Specialna trgovina
ženskih in moških
izgotovljenih oblek

Kainz
Klagenfurt, Bahnhofstr. 17

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško
novi 4 cevni Super od 526 S naprej.
— Popolnoma prenovljeni aparati od
200 S dalje.
Najbolj moderna popraviljalnica.
Zarnice za dom in preprodajo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29-48

Najrazličnejše **GUMIJASTE**
IZDELKE

kakor:
snežke galose
dežne plašče pekerine
gumij. predpasnike rokavice
termoforje namizne prte
gumijaste nožavice žoge
gumijaste cevi zagostila, Dichtungen

in vse higijenične gumijaste predmete
dobite pri trdkri

GUMMIHAUS WIEDNER
Celovec — Klagenfurt, Bahnhofstr. 33

Božična darila za gospode:

Srajce, kravate, pižame, spodnje pe-
rilo, dolge in kratke nogavice. Ano-
rak — puloverji, volneni puloverji
itd. — vse v največji izbiri v modni
trgovini

Sichter

Beljak — Villach, Bahnhofstraße 9

Beri in širi

Naš tednik - Kronika

Najmanj za
10 svetilk
elektr. svetlobe

si morete nabaviti sedaj že
za 900 šilingov

Pojasnila daje

SIUTZ

Celovec - Klagenfurt
Archeburg, Labiastraße 1

pri Križni gori (Kreuzberg) med
Waisenhauskaserne in Truppen-
spital-om.

SVEČNICA PRIHAJA!

Za cerkvene potrebščine:
Voščene sveče
Sveče v vencih
Kadilo

v najboljši kakovosti in poceni v
strokovni trgovini za sveče

FRANZ SIEBERT

Celovec — Klagenfurt, Stauderhaus

Čevlji

Graf

so res najboljši

Celovec-Klagenfurt, Burggasse

ALOIS BARUZZI (Olive nasl.)

Gradbeno in galanterijsko
kleparstvo
Celovec-Klagenfurt, Burggasse 25
tel. 31-63

MALI OGLAS

Dve pridni dekleti dobita takoj za-
poslitev v trgovskem gospodinjstvu na
Salzburškem. Plačilni pogoji izvrstni,
prost čas v smislu dogovora, nadzor-
stvo ljubeznivo.

Ponudbe pod „Nur anständige Mäd-
chen 2355“ na Österr. Werbegesell-
schaft, Celovec — Klagenfurt, Alter
Platz 1.

SLOVENSKO DEKLE

dobro vzgojeno, primerno izobraženo,
čiste preteklosti, do 26 let, bi rad spo-
znal akademsko izobraženi mladenič v
28. letu, z dobrim, samostojnim polo-
žajem v gospodarstvu.

Samo resne ponudbe na upravo lista
s sliko in kratkim življenjepisom pod
značko: V deželi kave ni prilike spo-
znati slovensko dekle.

Diskretnost strogo zajemčena.

OGLASI prinašajo
dobiček

Zahtevajte povsod visokovredni PECKLO-KRUH!

Risalne potrebščine

za vse šole
kupite samo pri strokovnjaku

KRONFUSS

Celovec - Klagenfurt Bahnhofstraße 15

Nadomestni deli in popravila

Specialna trgovina z leseno robo-
rešeta, plelene torbe, ščetke, melle, co-
kle in kuhinjski predmeti

Sepp Kozenjak

Celovec-Klagenfurt, Benediktinerpl. 10

Trgovina vseh električnih potrebščin
Kupujte pri domačem obrtniku

HANS KREUTZ

Celovec, Kramergasse 11 Telefon 21-73
RADIJSKI APARATI NA OBROKI

Kjerkoli bodi **Schleppepivo** povsodi

Sporočamo žalosno vest, da so umrli
dne 19. decembra 1950 v stoletm letu
svoje starosti naš oče

Franc Grad

bivši posestnik v Zg. Kašlju — D.M. v
Polju pri Ljubljani.

Arnold Koren, p. d. Habnar v Drabu-
nažah, v imenu družin:
Koren, Grad, Trnik.

Slovenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 11. januarja:
14.30—15.00 Poročila — „Za gospo-
dinjo“ — Glasba.
18.30—18.55 Koledovanje.

PETEK, 12. januarja:
14.30—15.00 Poročila — Pregled sve-
tovnega tiska.

SOBOTA, 13. januarja:
9.00—9.15 Iz literarne zakladnice.
9.15—9.30 Za vsakega nekaj.

NEDELJA, 14. januarja:
7.15—7.45 Duhovna obnova — Za ne-
deljsko jutro igra godba na pihala.

PONEDELJEK, 15. januarja:
14.30—15.00 Poročila — „Sodobna
vprašanja“.

TOREK, 16. januarja:
14.30—15.00 Poročila — „Zdravnik“ —
Glasba.

18.30—18.45 Deseto nadaljevanje pou-
ka slovenščine.
18.45—18.55 Iz domačega narodopisja.

SREDA, 17. januarja:
14.30—15.00 Poročila — „Za kmeta“ —
Pesmi.

Kupujem kože
zajcev, lisic, kun, dihurjev itd. po
najvišjih cenah, trgovina usnja

Hans Bon

Celovec — Klagenfurt, Osterwitzg. 4
Tel. 46-84

FRANZ MODRITSCH

radijske in električne potrebščine
Celovec-Klagenfurt, Wienergasse 4, Tel. 15-10

Popravila radijskih aparatov - radijske
žarnice - material za antene - žarnice - ba-
terije - električni hladilniki - harmonike

PECKLO-KRUH!

Stavbena
in tesarska podjetje

**VALENTIN
MIKLIN**

Celovec - Klagenfurt
Viktringer Straße 7 Tel. 24-39

Moški ljubijo navadno bolj
prisrčnost. Hoteli pa bi po-
znati onega, ki bi odklonil,
ako mu ponudite dobro mo-
čnato jed. Kraljevsko se po-
sreči s

König
BACKPULVER

Gledališče
Začetek predstav ob 20'00

- 11. I. »Der Lügner«, abonma C. prosta prodaja.
- 12. I. »Madame Butterfly«, premiera, abonma A, izbirni abonma, prosta prodaja.
- 15. I. »Frasquita«, izbirni abonma, prosta prodaja.
- 14. I. »Madame Butterfly«, izbirni abonma, prosta prodaja.

KINO

Celovec - Klagenfurt
STADTTHEATER
Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih
tudi ob 20. uri.
Od 9. januarja dalje »Der Barbier
des Königs«

PRECHTL
Od 9. do 11. januarja »Der goldene
Salamander«
Od 12. do 18. januarja »Intimitäten«

CARINTHIA-LICHTSPIELE
Od 19. do 11. januarja »Heimat in Not«
Od 12. do 15. januarja »Trommel am Mo-
havk«
Dne 14. januarja, ob 10. in 14. uri prav-
ljna predstava »Frieda und das Ka-
terlieschen«

PETERHOF
Od 9. do 11. januarja »Abenteuer in
Engadin«
Od 12. do 15. januarja »Station West«
Dne 14. januarja, ob 10. in 14. uri prav-
ljna predstava »Der Ritt ins Wunder-
land«

Beljak - Villach
BAHNFLICHTSPIELE
Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;
ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.

Od 9. do 15. januarja »Der Geliebte der
Königin Maria von Spanien«
Od 12. do 15. januarja »Erzherzog Johanns
große Liebe«

STADT-KINO
Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Od 9. do 11. januarja »Späte Sühne«
Od 12. do 15. januarja »Der Geigenmacher
von Mittenwald«
Od 16. do 18. januarja »Konflikt«

Elite Filmbühne
Predstave ob 15.45., 18.15. in 20.15, ob nede-
Od 12. do 18. januarja »Föhn in der Nord-
wand«

Apollo Lichtspiele
Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Od 12. do 15. januarja »Die Raubkatze«